# Jaroslav Foglar

# Boj o první místo

## *1 OBAVY PETRA SOLNARA*

Petr Solnar se sice nikdy na školu příliš netěšil, ale v tomto nastávajícím školním roce se jí skoro obával.

Ne snad proto, že s vyšší třídou stoupaly požadavky v učení a nebezpečí propadnutí. Toho se Petr nebál nikdy. Také příchod nových neznámých profesorů ho nijak neznepokojoval.

Ale bylo tu něco, co bralo Petrovi všechnu chuť do práce a činilo ho nespokojeným, co ho tak nějak divně zahanbovalo a plně zaměstnávalo jeho myšlenky.

Začalo to vlastně již v uplynulém školním roce a Petr tušil, že se nyní z toho vyvine cosi ještě horšího; že se něco stane!

Tím „něčím“, co způsobovalo neobvyklý Petrův neklid, byl jeho spolužák Ruda Lorenc.

Bylo to tak zvláštní! Ruda Lorenc nebyl ničemný kluk, jak by si snad bylo možno myslit z toho, že myšlenka na něho způsobovala v Petrovi takový neklid. Rozhodně nebyl špatnější než ostatní hoši, které znal.

Naopak: z toho, že skoro všichni chlapci ho měli rádi a obdivovali se mu, dalo se soudit, že Ruda Lorenc je dokonce lepší než oni.

Ano – obdivovali se mu! To je správné slovo – obdivovali.

Výborně hrál hokej a zrovna tak dobře volejbal a všechno ostatní, nač si bylo možno jen pomyslit. Když byl fotbalový zápas, hoši se vždy dohadovali, za kterou stranu bude Ruda hrát. Byl přeborníkem v ping-pongovém turnaji a dobyl třídě několik cenných vítězství v mezitřídních zápasech. – Dovedl mluvit tak vybraně, jako žádný jiný hoch…

To vše Petr Solnar uznával, i to, že Ruda má krásné svaly a že dovede mnoho věcí, o jakých se ostatním ani nezdálo; chápal docela dobře, proč je Ruda Lorenc v takové oblibě u ostatních hochů. A to byla jedna z příčin Petrova zahanbení před ním.

Ruda byl skutečně obdivuhodný!

Kdysi v loňské třídě, když ukazoval na školním výletu při koupání několikerý druh plování, řekl Karel Mádlů závistivě: „Ten Ruda ale všechno na světe umí…“ A Petr Solnar si tento výrok pamatoval a Mádlova slova mu zněla pořád v uších.

Nezáviděl Rudoví, ale i on toužil, aby vynikl nad ostatní, aby dokázal více než oni a aby získal jejich obdiv.

Ale cítil, že je to nemožné, že vedle Rudy se úplně ztrácí, že při srovnání s ním je jen docela obyčejný bezvýznamný hoch.

A toto vědomí ponižovalo Petrovu hrdost.

Ruda Lorenc měl přátelství a obdiv skoro všech hochů, s nimiž se stýkal.

Každý se mu snažil dokázat, že je jeho dobrým přítelem. Každého jiného hocha volali ostatní příjmením, ale Rudu Lorence oslovovali „Rudo“, aby každý viděl jak se s ním znají, a aby si je i on pamatoval jako své dobré přátele.

Když to třídní profesor několikráte zaslechl a začal pak sám Lorence volat jenom křestním jménem stoupl obdiv ostatních k Rudoví ještě více.

O přestávkách ve škole vedl zábavu on. Vždy měl kolem sebe chumel hochů, kteří hltali každé jeho slovo, pohyb i výraz očí. Byli to nemyslící hoši: nezmohli se na nic samostatného. Věděli sice o tom, že jdou za Rudou Lorencem, ale neřekli si proč, a zda je to správné.

A přece Petr Solnar věděl, že si toho všeho Ruda nezaslouží. Lorenc měl i hodně nepěkných vlastností a Petr každou chvíli narážel na něco, co jen potvrzovalo jeho špatné mínění o Rudovi. Jen

ostatní hoši – jak se zdálo – neměli pro to oči.

A to, že si Ruda Lorenc získával hochy nezaslouženě, byla jedna z příčin, proč Petr kromě zahanbení, které mu Ruda způsoboval, k němu cítil málem i hněv. Ruda Lorenc nebyl právě nejsilnějším chlapcem, a přece ho dosud ještě nikdo neztloukl. Mohl si všechno dovolit. Směl urážet a dělat si vtipy, které by každý jiný draze zaplatil. Ale jemu se nikdy nic nestalo. Hoši s ním jednali jako v bavlnce.

Bylo zřejmé, že Ruda to všechno dobře ví – a že z toho těží.

Byl pyšný, ale byla to taková pýcha, že ostatní spíše dráždila a přitahovala, než aby je odpuzovala.

Pohana, která tak ráda vycházela z Rudových úst, pálila jako oheň.

Každý jeho vtip o některém z hochů se vždy bleskem roznesl, ujal se a postižený hoch byl proti němu bezmocný. A zdálo se, že Ruda se svými rezavými vtipy a přezdívkami měl spadeno zejména na Petra. Kolikrát ho jen v minulém školním roce zesměšnil!

Od kohokoli jiného by Petr vtip přijal a oplatil mu jej! Ale vtipem od Rudy se cítil zahanben a pokořen jako od nikoho. To proto, že věděl, jak Ruda nad něj vyniká.

Ještě poslední den v minulé třídě roztrpčil Ruda svými bodavými vtipy Petra tak, že to vypadalo na pořádnou rvačku…

O prázdninách Petr na Rudu Lorence zapomněl – ale nyní, na prahu nového školního roku, znovu mu vše zavířilo hlavou a vzrušilo ho tak nepříjemně, že myslil na vyšší třídu jen s největšími obavami.

## *2 PRVNÍ DEN*

Vůbec – celý školní rok začínal velmi pochmurně.

Když šel Petr první den ráno do školy se sváteční náladou v duši, ozval se za ním dupot a přiřítil se Lexa Pikertů. Jindy by za Petrem tak neběžel, i když se dva měsíce neviděli. Bylo na něm vidět, že chce Petrovi něco říci.

„Rokos se utopil. Víš to už? Rokos se utopil!“ křičel na Petra.

„Ne –“ vydechl Petr. „Kdy?“ Rokos sice nebyl jeho spolužákem, ani nechodil do Petrovy školy, ale Petr i Lexa ho znali. Bydlil blízko nich.

„Vždyť jsem ho ještě včera odpoledne viděl na plovárně.“

„Tam se to právě stalo,“ tvrdil Lexa. „V půl páté. Podplavával celou plovárnu. Říkal tomu, že jde do sklepa. Lidé se na něho dívali a tleskali mu, když potom vyplul na druhé straně plovárny. Třikrát ji podplaval – a po čtvrté tam zůstal! Našli ho až večer, když už bylo tma. Chytil se nohou do trámů a mezi nimi uvízl.“

Petrovi se až zamotala hlava.

Živě viděl Rokose před sebou a slyšel i jeho slova, která k němu včera, těsně před svou smrtí, promluvil. Vítal ho z prázdnin. – Petr odešel ve čtyři hodiny – a za půl hodiny byl Rokos mrtev…!

Jako ve snách stoupal Petr do třetího poschodí školy a na každém schodu ho provázel Rokosův obličej.

U dveří nově třídy chytil ho za rukáv jeho sousedz lavice z minulé třídy.

„Tak co, Solnare, budeme zase sedět vedle sebe?“

Petr se na něho nepřítomně a bez zájmu podíval. Myslil na všechno jiné, jenom ne na to, s kým má sedět v lavici.

„Třeba,“ řekl ledabyle a otočil se od něho. Snášel se s ním jinak dobře, nikdy se spolu nehádali a neprali, jako většina ostatních hochů mezi sebou ve třídě, ale jinak s ním Petr příliš nemluvil. Neměl nic, čím by ho poutal – a byl až příliš velkým obdivovatelem Rudy Lorence.

Ten byl opět obklopen svými nohsledy, tak, jak si na to navykl z minulých tříd. Petrovi se dokonce zdálo, že je jich ještě víc než v předcházejícím roce.

Poslouchali Rudu, smáli se jeho vyprávění o prázdninových příhodách a sami se snažili stoupnout v jeho očích líčením svých dobrodružství, která o prázdninách zažili.

Petr se ani nechtěl dívat na ten veselý hlouček, a přece oči vyhledávaly Rudu Lorence a uši

lapaly Rudův příjemný hlas.

Ruda byl ještě statnější než dříve. Jeho do hnědá opálená tvář se odrážela od světlých vlasů a bílé zuby mu svítily, když se smál.

Ted' právě ukazoval nějaké fotografie z prázdnin. Strkali se, kdo si je má dříve prohlédnout.

Petr byl zmaten. Seděl osamocen v lavici a předstíral, že čte Sportovní věstník.

Připadal si tak ubohý proti těm hochům, kteří veřejně Rudu obdivovali. Skoro jim záviděl, že nemůže dát najevo své pocity tak jako oni.

Uvědomoval si, jak je pokrytecký a zbabělý, když zde tak seděl, přetvařuje se, že čte, zatím co poslouchal a po očku pozoroval.

Začal pochybovat, zda si počíná správně, když se zříká Rudovy společnosti a přehlíží jeho dobré a obdivuhodné vlastnosti.

Z myšlenek ho vyrušil příchod třídního.

Třída uvítala svého oblíbeného profesora bouřlivým pozdravem a bylo vidět, že ho ten projev těší.

Mluvil s hochy, vyptával se na prázdniny a pro každého z nich měl vlídné slovo. Hoši ani nemohli pochopit, že tentýž třídní za několik týdnů již bude nemilosrdný při zkoušení a bude rozsévat nedostatečné těm, kteří nedostáli svým povinnostem.

Dnes se ovšem ještě nic nedělalo.

O utopeném Rokosovi třídní nemluvil, protože Rokos nebyl z této školy. Bylo docela možné, že o neštěstí ani neví. Hovořil jen obvyklým způsobem jako v každé třídě a na začátku každého školního roku:

„Doufám, že mě nezklamete a že neuslyším na vás ani jednu stížnost. Věřím, že se nebudu musit stydět za to, že jsem vaším třídním."

„Začněte hned od začátku poctivě pracovat. Nebudete pak musit těžce dohánět."

Po celou dobu profesorovy řeči nespustil Petr z Rudy oči. Jak rád by byl na jeho místě – přes všechny námitky, přes všechno, co k němu cítil…

Ani si dnes Petra nevšiml! – To Petra uráželo a zatvrzovalo. Přece nebude k němu dolézat, když se k němu Ruda tak chová.

Pokoření, zahanbení, hněv i hrdost nedovolovaly Petrovi, aby se stal Rudovým kamarádem.

A když toho dne poprvé vycházeli ze školy, bylo Petrovi více než zřejmo, že jeho boj proti Rudovi začíná.

## *3 CO VŠECHNO SE DÁ DĚLAT S KRABIČKAMI OD ZÁPALEK*

Za několik dnů se ve škole rozjelo všechno „na ostro"…

Zápach čerstvě naolejovaných podlah brzo vyčichl a tabule ztratily svoji novou, krásnou čerň.

Do konce měsíce byl s knih strhán modrý obal, tak nebádající k pořádku, v sešitech se objevily kaňky a narostly „oslí uši". A s tím vším zmizela i touha psát do nich pečlivě až do poslední stránky, jako se obyčejně píše na stránce první, hladké, rovné a čisté.

Tak mnohé dobré předsevzetí leckterého hocha padlo…

První přípravné starosti se školou minuly a do zkoušek bylo ještě daleko.

Hoši si oddechli a věnovali se opět více sobě a svým zábavám. Snad každý hoch se něčím zabýval.

Mnoho chlapců sbíralo známky; Petrův soused z lavice chodil do kreslířského kursu a učil se malovat. Jiný byl každý den na hřišti fotbalového klubu, kde nosil dresy hráčům, pomáhal jim šněrovat kopačky a po každém zápasu obnovoval vápnem linkování hřiště.

Fanda Lágus si zase střádal na kanoe a usilovně hledal zdroje příjmu, aby měl konečně patřičnou částku pohromadě.

Hoši ze čtvrté lavice jezdili na kole na společné výpravy. Jeden z nich měl na kole přidělán měřič kilometrů a všichni tři si společně zapisovali, kolik každý den ujeli a kolik kilometrů je to již dohromady.

Ale zálibě Jiříka Dannerů nerozuměl nikdo: Sbíral krabičky od zápalek! Nikdo nevěděl proč a co s nimi vlastně dělá.

Když někdo sbíral známky, rozuměl tomu každý, i ten, kdo známky nestřádal. Spousta hochů sbírala odznaky a účtenky. Pepa Langer střádal lístky od elektriky a také se mu nikdo nesmál. Ale střádat krabičky od zápalek…

Ale ještě podivnější bylo, že Jiřík Danner nechtěl nikdy a nikomu prozradit, co vlastně s krabičkami dělá. Ani Rudovi Lorencovi ne, a tomu hoši přece splnili každé pomyšlení…

Někteří nosili krabičky Dannerovi jen tak z přátelství a z jakéhosi nevysloveného ohledu k jeho podivné zálibě. Jiným však musil za krabičky „krvavě“ platit cizozemskými známkami, deskovými čísly nebo jinými věcmi, o které měli zájem…

A jen Petr nedělal nic. Docela nic!

Ještě v minulé třídě hodně četl, vázal knihy a ledacos podnikal. Teď se však nemohl na nic soustředit.

Někdy o samotě a v klidu, když Petr přemýšlel o sobě (a Ruda Lorenc s celou třídou byli vždy zamícháni do těchto myšlenek), připadal si sám sobě velmi směšný a ubohý.

Co on – Petr – vlastně dovede? Nic! Nic! Zhola nic! Jak by se mohl měřit s Rudou!

Prohlížel v zrcadle svůj obličej. Zdál se mu zcela bezvýrazný, všední – a divil se, že s ním hoši vůbec ještě mluví. Oč hezčí jsou Rudový žluté vlasy než jeho černé jako uhel, rozházené a nepoddajné. Oč příjemnější jsou Rudový modré oči než oči Petrovy, zase tak černé jako vlasy!

V takových chvílích přemýšlení a srovnávání cítil se Petr ještě zahanbenější, neboť poznával, že ne Rudový špatně vlastnosti, ale jeho – Petrova – vlastní závist způsobuje Petrovu nechuť k Rudovi Lorencovi.

A tak se Petrův hněv na Rudu střídal s trpkostí, nerozhodností a s marnou touhou se mu podobat.

Byly však také okamžiky, kdy Petr zapomínal na svoji nechuť k Rudovi a kdy viděl Rudu tak, jak ho viděli ostatní hoši: hezkého a obdivuhodného.

V takových chvílích toužil po Rudově přátelství. Ale brzy potom přišlo vždy rozčarování, když Ruda byl k němu hrubý nebo když udělal třeba i jinému chlapci něco, co v Petrových očích nebylo správné.

Petr toužil po dobrém kamarádu, s nímž by mohl kamarádit tak, jak si vždy představoval. Namlouval sám sobě, že Rudou Lorencem opovrhuje, a přece, když k tomu došlo a promluvili spolu nějaké slovíčko, byl Petr celý rozpačitý a nedovedl mu říci své mínění do tváře. I on se mu obdivoval – a přece k němu cítil trpkost.

Petr se snažil dostat se z toho všeho, nemyslit na Rudu a zapomenout.

Násilně se nutil do rozhovorů s jinými hochy, i když ho to nudilo. Poslouchal je, když povídali, co doma dělají Zúčastňoval se i přestávkových dobrodružství, jež byla občas ve třídě pořádána, přihlásil se do ping-pongového mužstva a Dannerovi sháněl krabičky od zápalek pro jeho záhadnou sbírku.

Ale nebyla to sbírka, pro kterou Danner krabičky potřeboval.

„Solnare,“ řekl jednou, když mu Petr opět přinesl několik krabiček, „chceš vědět, co s nimi dělám?“

„Jsem zvědav,“ řekl Petr a tentokrát opět po dlouhé době pocítil o něco alespoň chvilkový zájem.

A tak byl Petr první, kdo spatřil Dannerovo tajemství. Danner ho vedl přes špinavý dvorek do kůlny a tu odemkl klíčem, –který měl zavěšen na krku. Petr si toho všiml a ta opatrnost se mu zdála být tajuplnou.

Co v kůlně spatřil, dokonale ho ohromilo. Byla to veliká hromada různobarevných krabiček od zápalek. Ale v zápětí Petr poznal, že krabičky nejsou jen tak nějak ledabyle naházeny, nýbrž že jsou na sebe pečlivě stavěny a že tvoří jakousi velikou budovu, dosahující skoro výše dospělého muže.

„Tak – tohle je moje práce,“ pochlubil se mu Danner. „Lepím krabičky dohromady a pracuji

přesně podle stavebních plánů. Sám jsem si je vypracoval.“

Při těch slovech vytáhl z kouta desky se složenými papíry. „Pro každé poschodí své stavby mám zvláštní plán. V jednotlivých patrech jsou různé chodby všelijak proplétané, i schody, vedoucí do sousedních pater. Také jsou tam celé dvorany a veliká náměstí, přes která se klenou další poschodí. Ovšem při stavbě dalších pater musím vždy dávat pozor, abych taková místa, pod nimiž jsou tyto prázdné dvorany, příliš nezatížil. Proto musím stále zkoumat plány spodních pater při stavbě nových.“

„Ale to bych rád viděl něco z toho uvnitř,“ řekl udiveně Petr.

„Podívej se sem! „ Danner mu ukázal otvory ve stěnách stavby a Petr mohl skutečně zhlédnout některé podrobnosti vnitřku i celé labyrinty chodeb.

„Zde mám výtah,“ pokračoval Danner. „Je to kolmá šachta, vedoucí od nejhořejšího poschodí až na dno. V žádném patře není ničím zastavěna.“

Potom zavedl Petra na druhou stranu rozdělané stavby a hovořil dále: „Zde začíná skluzavková chodba. Vede rovněž až na dno stavby; tam ten otvor dole v přízemí je její vyústění. Ale není kolmá jako výtah, nýbrž probíhá spirálovitě všemi poschodími a je utvořena ze šikmo položených krabiček. Tato chodba je vůbec nejtěžší práce z celé stavby.“

Danner skončil, vyňal z kapsy velikou cínovou kuličku a pustil ji v nejvyšším rozestavěném poschodí do skluzavkové chodby.

Kulička záhy zmizela v útrobách stavby; bylo jen slyšet její dunivý rachot a narážení v záhybech spirály.

Pomalu se zvuk ozýval níže a níže, až posléze kulička vyrazila ven otvorem v přízemí.

Petr neskrblil chválou a Danner mu pak ukazoval nový stavební materiál, připravený k další stavbě, totiž asi dvacet dalších krabiček, sehnaných od různých lidí, a ještě mnoho jiných věcí, souvisejících s touto pozoruhodnou stavbou.

„Jednomu ale nerozumím,“ přiznal se Petr, když potom odcházeli z kůlny. „Proč o té stavbě nikomu ve třídě neřekneš? Proč z toho děláš takové tajemství?“

Danner se usmál.

„Leckdo by třeba mou stavbu napodobil, já bych měl o krabičky ještě větší nouzi, než ji mám dnes, a možná bych ani stavbu nedokončil, kdyby nás bylo víc, kteří by je sháněli. Ale tobě věřím, ty mě neprozradíš.“

A to těšilo Petra ze všeho nejvíce. Byl první, komu Danner své tajemství svěřil. To se nepodařilo ani Rudovi Lorencovi!

Petr si svůj úspěch u Dannera nedovedl ani vysvětlit. Proč měl Danner k němu takovou důvěru jako k nikomu jinému ve třídě? Nebo snad má Petr v sobě něco, co nemá ani Ruda Lorenc?

Každopádně však byl Petr toho dne velmi spokojen a necítil se tak bezvýznamný jako dříve.

## *4 PETR DOSTÁVÁ NOVÉ ŠATY*

Nikdo nedovedl nosit učení takovým způsobem jako Ruda. Nikdo nedovedl odhazovat kadeře vlasů z čela tak elegantně a nenucené jako Ruda! Nikdo se neuměl tak usmívat Jako Ruda, ani uklánět u tabule, ani běhat s takovou svižností se schodů ani s takovou vznešeností vesele salutovat na pozdrav…

Nikdo, nikdo, nikdo!

Petr byl o tom přesvědčen.

Ať Ruda na sebe oblékl, co chtěl, vše mu slušelo. Ve všem byl obdivuhodný.

Jestliže přišel do školy v dlouhých golfkách a v šedém svetru, zpod něhož u krku vyčnívaly dva špičaté cípy žlutého trička, vypadal jako pravý sportovec.

Když měl na sobě kraťoučké kalhoty vysoko nad kolena, mohli hoši pozorovat svaly na jeho nohou a chápali, proč tak skvěle hraje kopanou i hokej.

Někteří hoši by se do krátkých kalhot neoblékli za nic na světě. V tělocviku, kde se nesmělo cvičit v obleku, měli dlouhé černé trenýrky až ke kolenům a venku nosili jen dlouhé kalhoty. Ale, Ruda Lorenc se nemusil stydět za své silné nohy.

Většina hochů ve třídě chodila od začátku školního roku až do konce stále v jednom obleku. Ale Ruda, i když jeho rodiče nebyli příliš zámožní, měl obleků několik a vždy se zdály být úplně nové.

Ukázalo se pak, že chodí do školy v nedělních šatech. A třebaže se jeho fintivost zdála být hochům něčím neklukovským a neobvyklým, přece se mu obdivovali i pro tuto jeho vlastnost.

A Petr šel dokonce tak daleko, že chtěl, aby mu byl koupen právě takový oblek, jaký nosil teď Ruda Lorenc a v němž se mu nejvíce líbil.

To bylo tajné Petrovo přání již od začátku školního roku a vyslovoval je doma před otcem i maminkou častokrát, ač nikdy neřekl skutečný důvod tohoto přání.

Nemohl jim přece říci, že se chce alespoň oblekem podobat Rudovi.

A přece mu jeho přání nebylo splněno!

Po dlouhém vybírání v obchodě hotovými obleky mu otec a matka koupili oblek, v němž si připadal jako hastroš, třebaže tyto šaty byly dražší, než které si přál.

Co jen Petra stálo námahy, než maminku doma vůbec přesvědčil, že už nové šaty potřebuje, a než ji a otce zavedl do obchodu, z něhož měl oblek Ruda Lorenc!

A nyní, zatím co zcela stejný oblek visel na dosah Petrovy ruky, vybrali mu jiný. Marně několikrát ukazoval na svůj vyhlédnutý, v němž by alespoň trochu vypadal jako Ruda.

Navlékli ho do kalhot nemožného tvaru a do nepřiléhavého kabátu s dlouhými rukávy, o nichž prodavač tvrdil, že „do nich doroste“.

V obchodě byl Petr ještě zaražený a zamlklý.

Ale doma se nad novými strašnými šaty rozplakal a umiňoval si, že je na sebe ani jednou neoblékne, aby ukázal, jak mu bylo ublíženo tím, že jeho prosba nebyla vyplněna.

## *5 TAJEMSTVÍ DVOU*

Letos se zdálo, že celá třída je nabita samými tajemstvími.

Sotva Petr přišel na kloub záhadě krabiček od zápalek, již se zase začalo šuškat o podivném podniku Tužanského a Sojky.

Nejdříve o tom vlastně vědělo jen několik zasvěcenců, jen několik nejdůvěrnějších kamarádů Tužanského a Sojky.

Oni sami dva o tom s nikým jiným nemluvili a těm několika, kteří jejich tajemství znali, je zakazovali rozšiřovat.

Ale je těžko chtít, aby o takové věci bylo zachováno mlčení!

A tak se stále více a více hochů o jejich tajemství dozvídalo, a oni nikterak nedávali najevo, že by jim byl tento veřejný zájem nějak nepříjemný.

Zkrátka a dobře: Tužanský se Sojkou chtěli utéci z domova. A nejen chtěli. Oni se dokonce na svůj útěk připravovali!

Měli dopodrobna vypracovanou a vypočítanou cestu, a hochům až zrak přecházel, když ji ukazovali na mapě s lhostejným výrazem v tváři.

Také o peníze na cestu nebylo zrovna nouze, jak se zdálo. Sojka prodal svůj maňásek, sbírku známek, skoro novou pingpongovou soupravu (dva páry náhradních raket a půl tuctu míčků) a kopací míč s hustilkou.

Tužanský dostával od tetičky každý měsíc padesát korun na útratu a ty střádal na cestu.

Oběma hochům se doma slušně dařilo a skoro nikdo z chlapců nedovedl dosti dobře pochopit, proč chtějí utíkat z domova. – Byla to touha po dobrodružství, která je k tomu činu nutila.

Sojka byl vůbec zvláštní roztoulaný patron. Z domu utekl již několikrát, ale pokaždé se vrátil domů dobrovolně a jen jednou v doprovodu strážníka.

Kdysi ze vzdoru k rodičům, aby jim způsobil strach, rozřezal si kůži na zápěstích, ale nikoli v místech, kde jsou tepny. Ted se mu rány již zacelily.

Tužanský často vypravoval, že se narodil na lodi kdesi v Rusku a že mu vařili mléčnou kaši nad svíčkou. Ta dálka i neobvyklá podrobnost z jeho dětství tvořily kolem Tužanského ovzduší jakési tajemnosti.

A snad proto se nikomu z celé třídy nezdálo počínání obou světoběžníků nějak směšné nebo hloupé.

Naopak: téměř každý den překvapili Tužanský a Sojka hochy ve třídě něčím novým. Jeden den přinesli do školy balíček mýdla, které prý budou velmi nutně potřebovat na své cestě. Jindy ukazovali důmyslně sestrojenou krabici, v níž byly přihrádky na několikeré druhy koření. To bylo také velmi nutné pro dalekou cestu, na níž nebude člověka nikde čekat přepychový hotel s kuchaři!

Někdy se opět vytasili s knihami, v nichž byly obrazy i zkušenosti z oněch zemí, do nichž hodlali jít.

Ale nejvíce ostatní hochy přece jen zajímalo jejich předběžné zásobování různými věcmi, tak velmi potřebnými.

Jak to bylo vše důmyslné a odvážné od té dvojice! A skoro všichni hoši – Petra Solnara nevyjímaje – chtěli by jít s nimi, kdyby jen nebylo těch různých okolností, které je držely zpátky.

Sojka a Tužanský s ostatními chlapci mnoho řečí nenadělali. Na všechny se dívali jen jako na „hloupé, vystrašené děti“ a Rudoví Lorencovi říkali „slečinka“. Oni dva byli snad jediní, kteří si Rudy nevšímali. Prostě ho „vynechávali“, řečeno mluvou chlapců…

Ale přesto celá třída měla před nimi úctu pro to, co chystali. Byl to vlastně také obdiv. Ale trochu jiný, než byl obdiv pro Rudu. Jen Petr si myslel, že rozpoznal tento rozdíl mezi Rudou a těmito dvěma hochy-světoběžníky. A dal to také dokonale najevo.

Když jednou měli Tužanský se Sojkou opět na lavici rozkramařeny své nové zásoby k cestě a kolem sebe hlouček zvědavců, přihnal se Ruda se svými nohsledy a rozmnožil tak nebezpečně shluk hochů u lavice. Jak snadno si mohl některý z dohlížejících profesorů povšimnout toho vzruchu ve třídě a pátrat po jeho původu…

„K čertu s tebou,“ vztekle usykl Tužanský a shrábl věci pod lavici, „zase už je tady ta slečinka…“

„Nebav se – nebav se – a nech si ty slečinky,“ vykřikl nakvašeně Ruda.

Petr byl u toho. A najednou se mu zachtělo pokořit Rudu tak, jako to obyčejně Ruda dělával jiným i jemu.

„V jednom má Tužanský pravdu,“ řekl Petr mrazivě, „Ty bys něco podobného nedokázal, co dělají oni. Umřel bys strachem, kdyby ses měl pustit maminčiny sukně.“

„Kdo se drží maminčiných sukní?“ křičel Ruda, opakuje bezděky Petrův nápad. Nevěděl, co by jiného řekl.

„No ty – rozhodně ty – a nekřič mně tady do uší, ty navoněná papírová slečinko.“

„Abych ti nedal přes hlavu, skotáku,“ vyhrožoval Ruda a zapomněl na svou způsobnou mluvu.

Posměšky a nadávky se stávaly ostřejší. Sojka a Tužanský se zatím odklidili a Petr tu stál sám v zástupu diváků proti Rudovi a Jeho přátelům. Všichni se na Petra výhružně dívali. Sochor mu šlápl na nohu a jiný mu přejel urážlivě prstem pod nosem. Vypadalo to na pořádnou rvačku a bylo více než jisté, jak asi dopadne. Tolik cti a rytířskosti Rudovi přátelé neměli, aby nechali jen jednomu z nich zchladit si na Petrovi žáhu. Petr zvolna ustupoval k věšákům, nevěda, jak se má čestně dostat z této situace.

Nebál se pustit do zápasu s kterýmkoliv ze svých ohrožovatelů, Rudu nevyjímaje, kdyby každý z nich šel proti němu sám. To však oni nedovedli. Číhali na jediný podezřelý pohyb a vrhli by se naň jako smečka vlků. A Petr si to uvědomoval.

Tu se náhle otevřely dveře a příchod profesora k nové hodině vysvobodil Petra z nepříjemné situace.

Ale zápasu s Rudou se Petr později přece jen nevyhnul. A kdyby byl věděl, jaký průběh tento pozdější zápas bude mít, byl by jej raději podstoupil proti všem Rudovým patolízalům hned.

A den této události se blížil…

## *6 UMRLČÍ MASKA*

Ale něčím byl Petr přece jen potěšen. Tím, že Tužanský se Sojkou neběhali slepě za Rudou jako ostatní, ale že se mu naopak vysmívali.

Těšil se, že oba světoběžníky získá na svou stranu.

Jak by jejich pomoci měl použít a v čem měla vůbec záležet, to si zatím dost dobře neuvědomoval. Ale už jenom pouhé vědomí, že je ve třídě ještě někdo, kdo je proti Rudovi, mu dodávalo síly v boji, o němž stále víc a více věřil, že je spravedlivý.

Ale pak se tato opora zhroutila.

Nikdo nevěděl, jak se to stalo, ale Tužanský se kteréhosi dne dopoledne strašlivě se Sojkou pohádali, začali si vyčítat, kdo co dal do společného podniku a o přestávce mezi desátou a jedenáctou se servali.

A tak skončila jejich slavná dobrodružná cesta dříve, než vůbec začala. Hoši se jim posmívali a přezdili je posměšně „globetrotři“.

Slabší hoši je tak ovšem nazývali jen v ústraní, kde je nebylo slyšet.

Stejně silní jim to házeli do očí, ale jen když jich bylo několik pohromadě.

A pouze silnější než oni mohli si dovolit říci jim přezdívku do očí, veřejně a nahlas, třebaže byli osamoceni.

Ale brzy jiná a význačnější událost zatlačila do pozadí příhodu s Tužanským a Sojkou. Vždyť říjen se již chýlil ke konci a v té době začínala ve městě každoroční podzimní pout.

Byla to největší událost celého podzimu a mluvilo se o ní dlouho před zahájením i po ukončení.

A každým rokem bylo zde něco nového, co udivovalo a ohromovalo velké i malé.

Mezi mořem bud panoval od rána do večera hluk k nepopsání.

Na pokrajích byly většinou jen všední boudy s praženými mandlemi, cukrovou vatou, která se pekla před očima diváků, s tureckým medem a jinými sladkostmi.

Ale čím více se přicházelo do „vnitrozemí“ pouťové říše, tím rozmanitější věci se tam objevovaly.

Někde vzadu hrály kolotoče a jejich vozíky létaly vysoko nad zemí. Tady zase byla zápasnická aréna, kde mohl každý zápasit o ceny. O kus dále stála – indická věštkyně a vedle ní beznohý muž s papouškem, vytahujícím planety z truhlíku.

Na stolku pálil prodavač voňavou purpuru, „čertíky“, a ukazoval přitom taková kouzla, že se o nich nikomu ani nezdálo.

Za ním byl ohromný dřevěný pavilón – jízda smrti! Jezdec na motocyklu se rozjel z rovné půdy na kolmou stěnu, po které kroužil rychlostí šedesáti kilometrů v hodině, přičemž ho odstředivá síla držela na kolmé stěně ve vodorovné poloze.

Pavilón se otřásal pekelnou jízdou, a když jezdec ještě pustil řidítka a stoupl si na sedlo, zapomněli diváci na potlesk a drželi se rozčilením za hrdlo.

Hned za pavilónem byla stavba horské dráhy a kobercová skluzavka. Křik, výskot a smích zde ustavičně hlaholily. Za ní byl boxerský ring, kde bylo možno boxovat i sázet na vítěze.

Tady bylo nejvíce mužského a chlapeckého diváctva, zatím co ženy obklopovaly stánky s novými patentními loupadly jablek a cididly kovů.

„Fackovací panák“ se rovněž těšil veliké pozornosti. Byla to kožená figurka, poddajná, dosti ohebná a s měkkou pohyblivou hlavou. Starší muž obhrouhlé tváře stál vedle a křičel do ochraptění: „Pět facek za korunu, pojďte, páni, pět facek za korunu.“

Kdo kožené figuře uštědřil tak silnou ránu, že narazila hlavou na stolek, obdržel prémii a byl mu vrácen poplatek. Také u této hrubé, surové zábavy bylo velmi rušno.

Letos přibyla podzimní pouti nová senzace. Mezi muži i hochy celého města se o ní mluvilo.

Skoro uprostřed všech bud stála zápasnická aréna, podobná sice svými rozměry arénám ostatním, ale celá pokrytá černou látkou.

Dvakrát za večer se rozhrnuly její závěsy a vyšel muž s bubnem, také potaženým černou látkou. Když utichlo vířivé tlumené bubnování, muž zahovořil:

„Vyzýváme kteréhokoli z přítomných pánů na zápas s Umrlčí maskou a přijímáme jakékoli sázky. Vyplatíme deset tisíc korun tomu, kdo přemůže Umrlčí masku.“

A každý večer se mezi dychtivým zástupem nalezli muži, chtějící zkusit svou sílu a vydělat si tu úctyhodnou hromadu peněz. Vstupovali do arény zároveň s platícím diváctvem, zdraví, kypící

silou. A vraceli se s rozbitými čelistmi, odřeninami od smýkání, přehozenými šlachami a s vnitřními bolestmi.

Nikdo neodolal Umrlčí masce! Nikdo nevěděl, kdo se pod ní skrývá. Byl to neobyčejně vzrostlý zakuklenec, oděn do přiléhavého černého oděvu beze švů a kukla na hlavě byla pomalována jako umrlčí lebka.

Hrůzné bylo jen se na tu černou nestvůru podívat – natož s ní zápasit. Ani řezníci z tržnice, známi po městě svou silou, s ní nic nesvedli. Správa jatek vydala nakonec nařízení, podle něhož žádný z jejích zaměstnanců nesměl s Umrlčí maskou zápasit, poněvadž až dosud každý z nich, kdo s ní zápas podstoupil, nepřišel pak dva tři dni do práce. „Rozezlení řezníci chtěli násilím poznat, kdo se skrývá pod Umrlčí maskou a jednoho večera po ukončení zápasů, když odjížděla v černém autu z boudy, ji přepadli. Ale černá postava srazila dva z dotěravců na dlažbu a ujela hlavní pouťovou ulicí dřív, než se ostatní mohli vzpamatovat. A od toho večera se již nikdo neodvážil ji zadržet.

## *7 PETRŮV ZÁPAS S RUDOU*

Potom podzimní pouť skončila.

Boudy pernikářů, střelnice, horské dráhy, kolotoč a jiné divy zmizely a s nimi odešla i Umrlčí maska.

Nikým nepoznána, nikým nepřemožena, zlořečena potlučenými zápasníky, ale obdivována všemi hochy, kteří v sobě měli alespoň trochu sportovní krve.

Dospělí lidé o ní brzy přestali hovořit, protože říkali, že mají jiné, důležitější starosti. V městě totiž vypukla stávka plynárenských dělníků, chystaly se obecní volby a proslýchalo se, že má být odtud přeloženo dosavadní sídlo okresu.

Ale hoši se málo starali o věcí, které dospělým vrývají do tváří vrásky a často znemožňují, aby zůstali hochy až do smrti. V jejich mysli žila Umrlčí maska dále.

Každý hoch ji viděl zápasit a každý vyprávěl o nějakém jejím zápasnickém triku a hmatu.

A Petr netušil, že Umrlčí maska bude příčinou jeho nového střetnutí s Rudou.

Hochům totiž nestačilo jen si o Umrlčí masce vyprávět, nýbrž ji i napodobovali.

Skoro každý den přišel některý z chlapců do školy s černou škraboškou v kapse, o přestávce si ji nasadil na tvář a prohlásil:

„Jsem Umrlčí maska. Kdo chce se mnou zápasit?“

A byl Umrlčí maskou tak dlouho, dokud se nenašel protivník silnější než on, který důkladným výpraskem ukončil jeho zápasnickou kariéru.

Každý snil o tom, aby mohl vyhrávat všechny zápasy! A černá škraboška na obličeji a název umrlčí masky mu v tom měly pomáhat.

A pak přišel ten zápas Petra s Rudou.

Jako obvykle, i dnes šli hoši po tělocviku do školní umyvárny pod sprchy. Nebylo tam skoro ani k hnutí, když se tam celá třída vměstnala.

Však přesto najednou vyskočil na malý rozviklaný stolek u dveří hoch v černých plavkách, s kuklou přes celou hlavu, a vykřikl:

„Solnare – Umrlčí maska tě vyzývá k zápasu.“

Petra bodlo u srdce. Zakuklenec nemusel ani promluvit a Petr již z jeho urostlého těla poznal, že Umrlčí maskou je Ruda Lorenc.

Hovor a smích nejbližších hochů umlkl, ticho se šířilo a voda přestala stříkat.

Petr si nebyl docela jist, zda má větší sílu on nebo Ruda, ale tolik bylo jisto, že nemůže odříci zápas, i kdyby byl Ruda třeba desetkrát silnější.

Krev se mu vehnala do tváře.

Každý jiný hoch šel vždy vesele do zápasu s tím, kdo si usmyslil představovat Umrlčí masku. Ale Petr jej podnikal s hněvem. To proto, že Umrlčí maskou byl Ruda.

Skočili na sebe jako dva dravci a ostatní hoši jim kvapně dělali místo. To nebyl obyčejný zápas, jakých viděla třída již mnoho. To byl zápas, kde sportovní stránka byla zatlačena daleko do

pozadí.

Zápasy Umrlčí masky se ostatně nevyznačovaly nikdy nějakou jemností a ohleduplností. Nebylo pravidel, podle nichž by se zápasilo.

Chvílemi se oba chlapci drželi v pevném Sevření a bezmocně sebou navzájem cloumali. Pak ale Petrovi ujela bosá noha na mokré dlaždicové podlaze a padl jedním kolenem na zem. Ruda neočekával tento pád a jak se mocně opíral o Petra, přepadl téměř přes něj.

Každý nezaujatý člověk mohl vidět, že situace, do které se Petr dostal, nastala jen jeho uklouznutím, za něž nemohl.

Ale kruh diváků to nepřipustil. Kdo by se nechtěl zavděčit všeobecně oblíbenému Rudovi?

„Výborně, Rudo!“

„Zmáčkni ho pořádně!'

„To je přece něco!“

Výkřiky bodaly Petra do srdce. Cítil stud, že zde leží tak bezmocně pod Rudou a že není tak oblíben jako on.

S ohromným úsilím, se nadzvedl i s Rudou na ruce a shodil ho se sebe. Ruda lehce sklouzl, ale vzápětí Petr ochromil jeho dvouhlavý sval několika ranami, jdoucími rychle za sebou – a pak sám dostal úder pod bradu, že se mu až zatmělo v očích a zavrávoral.

A už zde byl opět ten štiplavý, roztrpčující smích ostatních chlapců. Za chvíli, až rvačka bude u konce, zapomenou, jak se nepřátelsky a nesportovně k Petrovi chovali a budou hovořit, jako by se nic nestalo. Ale teď měli oči i srdce jen pro Rudu…

Potom následovalo opět několik ran z obou stran a dva nebo tři bezvýznamné a odražené útoky, při nichž Ruda shodil svoji škrabošku.

Najednou, jako by se zastyděl, že zápas je tak dlouho nerozhodný, začal prudce útočit.

Bradou tiskl Petrovu klíční kost, zabořil mu svoji hlavu do obličeje a tlačil Petra celou svou vahou a silou k zemi.

Žlutá záplava Rudových vlasů vnikla Petrovi do úst i do očí. Petr cítil, jak se kácí pod bolestivým tlakem na klíční kost – a pak opět prudce dopadl na podlahu.

Bouře pochvalných hlasů znovu zaburácela umývárnou.

„Kam se hrabeš na Rudu!“

„To se na to budeš musit ještě jednou narodit!“

„Přeraz mu ty špachtličky!“

Špachtličky!! To měly být Petrovy nohy! Tohle ho dohřálo. Kdyby všechny posměšky hochů byly oprávněné, tedy jeho nohám se nedalo nic vytknout. Měl pevné, silné a pružné nohy jako Ruda!

Znovu se vzchopil, ale ještě nezvedl ani ruku, když byl Ruda již opět vzpřímen. Rozkročil se a stiskl Petrův krk mezi svýma nohama.

Pak ještě podebral Petrovi ruce a zvrátil mu je nazad, až skoro k vykloubení. Teď se Petr dotýkal země pouze koleny a ohnutými chodidly. Při každém pokusu o osvobození z této potupné situace smáčkl mu Ruda krk k zadušení a roztáhl mu ruce dozadu.

Byl to šach-mat v této rvanici a nebylo z něho východiska. Ale šach-mat záludný i opovrženíhodný.

Nebylo to tím, že by měl Ruda nad Petrem ohromnou převahu, ale byla to nevýhodná poloha, v níž se Petr ocitl a v níž mu jeho síla vůbec nepomohla.

Petr to věděl – a Ruda také; jen ostatní hoši si to neuvědomili. A přesto to bylo zahanbující, válet se zde na špinavé, mokré podlaze, tištěn za krk nohama Rudy Lorence…

Petr myslil, že se zalkne. Okolostojící hoši se smáli, povykovali a Ruda stál nad ním jako pán nad otrokem, vítězný a obdivuhodný.

Pak cvakly dveře. Ruda Petra rychle pustil a hoši se rozutekli zpět pod sprchy. Byl nejvyšší čas. Profesor tělocviku stál u dveří a pátravě hleděl do umývárny.

## *8 PODIVNÝ OBCHOD*

Ve třídě byli hoši nejrůznějších typů. Vedle hezkého Rudy Lorence byl tu ošklivý Baudyš s nízkým čelem a zlýma očima.
Proti chytrému jedničkáři Korstovi seděl přihlouplý Dejml. Nikdy si nic nepamatoval. Měl s sebou notýsek se svou adresou a datem narození a musil se vždy, když byl na tyto věci tázán, do něho podívat.

Přišel z pomocné Školy, kde strávil tři léta. Byl to nešťastný chlapec. Hoši se mu posmívali, posílali ho do krámu, aby koupil za dvacetník „semtele“, špendlili mu na záda papíry a neudělali mu nikdy nic dobrého.

Při vyučování často usnul. Měl dost slušný rukopis a vždy o sobě tvrdil, že jednou bude písařem v nějakém úřadu.

Na rozdíl od přemýšlivého, hrdého a citlivého Petra Solnara byli ve třídě hrubci a bezpáteřní chlapci, neštítící se největší špatnosti; sebevětší ostuda jimi nepohnula.

V koutě u okna, v zadních lavicích, seděli slabí a bledí hoši dělníků z tovární čtvrti. Jejich otcové byli špatně placeni a na jejich synech to bylo znát. Hoši měli zkažené plíce z nezdravých, vlhkých bytů, stále zamořených chemickým zápachem. To byl úděl tovární čtvrtí.

Byli hubení a měli tenké a beztvárné nohy, připomínající tyčky. Slunce je nikdy neopálilo. Z jejich kouta se často ozýval dutý kašel a před prázdninami byli někteří z nich vybíráni a zdarma posíláni do prázdninových osad na jih. Rodiče je dali studovat jen proto, aby jim připravili lepší osud, než měli sami.

Na druhé straně třídy, také vzadu, opanovali lavice „zabíječi“. Byli to chlapci zaměstnanců městských jatek.

Proti hochům z tovární čtvrti byli pravými obry. Povolání jejích otců dovolovalo, aby byli dobře živení. Bylí úžasně silní, někteří z nich až tlustí a neforemní.

Název „zabíječi“ byl jim dán nejen proto, že jejich otcové zabíjeli na jatkách dobytek, ale že oni, synové, tloukli slabé hochy a byli jejich postrachem.

„Zabíječi“ se také vyznamenávali tím, že „Umrlčí masky“, jimi představované, měly nejdelší trvání.

Ale „Umrlčí maska“ nebyla jedinou věcí z podzimní pouti, kterou hoši ve škole napodobovali a která přispěla k osudnému zápasu Petra s Rudou.

Sekali nožem do podlahy. „Vyráběli“ cukrovou vatu – a to tak, že škrábali křídu do kalamářů. Konali „jízdy smrti“ po zábradlí na schodišti a házeli čepicemi na věšáky, jako se na pouti házejí kroužky o ceny.

Ale nejhroznější, co vůbec mohli hoši z podzimní pouti do školy přinést, bylo napodobení „fackovacího panáka“, který se na pouti těšil takové pozornosti.

Začal s tím Ruda.

Zatlačil bledého a slabého Věnceslava Lance do kouta a ptal se:

„Co chceš za to, když ti dám facku?“

Bylo to hrubé a ničemné. Ale Rudoví nohsledové se smáli – a Lancovi kynula odměna…

Byl z velmi chudé rodiny a měl doma ještě tři mnohem menší bratry.

Nikdo ve třídě nevěděl, že Lancovi skoro umírají hlady. Byl to on, Věnceslav Lanc, který ukradl z lavic již několikrát dopolední svačinu. Po ničem jiném netoužil. Mohl vzít z lavic i cenné věci, někdy i peníze; ničeho jiného se však nikdy nedotkl. Vzít ale jídlo některému z těch šťastných chlapců, kteří nikdy neměli nouzi, z toho si Láne nedělal žádné výčitky.

A teď se mu tady nabízí odměna za něco, co může snadno poskytnout!

„Korunu!“ vykřikl chraplavě. „Korunu chci za facku!“ Napodobil tón vyvolavače z pouti a volal:

„Tak jen vstupte, pánové, do našeho hipodromu, jen vstupte, jen račte dál! Za korunu! Za korunu! Za korunu…“

Náhle ho Ruda udeřil prudce do tváře a lesklá koruna, vtisknutá mu do ruky, zarazila výkřik v Lancových ústech…

Pak si z toho Láne zařídil úplný obchod.

Celá třída věděla, co se děje o hlavní přestávce tam vzadu v koutě u skříně.

Jenom poplatek byl snížen a změněn tak, že místo koruny dávali hoši Lancovi za políček jednu housku, protože koruna zdála se být hochům příliš vysokým poplatkem.

A tak se stávalo, že každý den nesl domů Lanc několik housek jako příspěvek na stravu…

Bylo to od něho obětavé a hrdinné. A právě tak hrdinně bylo, že doma nikdy neřekl, jak k houskám přišel.

Nebylo příjemné dívat se, když se dával tlouci.

V tváři měl vždy opovržlivý úsměv, jako by chtěl říci: „Nebojím se žádné rány a bolesti.“ V očích měl však úzkost a stud. Zimničně se mu přimhuřovaly a opět otvíraly – a pak se pevně zavřely, když ruka švihla vzduchem a dopadla na jeho hubenou, bledou tvář. Bylo to hnusné!

A přece mnozí hoši v tom viděli zábavu, zvláště menší a slabší, kteří si nikdy nemohli dovolit dát někomu políček.

Nikdo v tom nespatřoval něco špatného. Vždyť Věnceslav Lanc to podstupoval dobrovolně! Tím umlčovali hoši své chabé výčitky, vyskytly-li se nějaké.

Ani Petr neodolal. Věděl, že to začal Ruda a chtěl, aby Ruda viděl, že používá jeho vynálezu.

Okolo Lance stálo v této přestávce více hochů než obvykle. I Ruda tam byl.

„Haló – tady je Solnar – ten si ještě nekoupil…“ vykřikl Pikert.

Kruh diváků Petra pohltil a Lanc dychtivě vztáhl ruku po Petrově housce. Platilo se předem.

Petr zčervenal a hoši ustoupili, aby se mohl pořádně rozpřáhnout.

Lanc srazil hlavu mezi ramena a jeho oči začaly opět s tím bláznivým přimhuřováním.

Hrůza a stud objaly náhle Petra Solnara.

Nemůže přece udeřit někoho, kdo mu neublížil a kdo je slabší! I když mu za to zaplatí.

Zděsil se toho objevu.

Lepší část jeho povahy se v něm začala prudce ozývat. Ale nemůže už couvnout! Hoši a Ruda na něho hledí!

A pak – vždyť to Lanc dělá dobrovolně…

Chytil se té myšlenky jako stébla a rozpřáhl ruku tak, aby rána byla co největší.

Ale najednou, v tom zlomku vteřiny, kdy se mu ruka rozběhla k políčku, pochopil, proč se dává Láne dobrovolně tlouci. Jistě ne pro zábavu, ale proto, že má hlad!

Ten objev rozhodl o Petrově cti. Jeho předchozí váhání bylo posledním špatným činem, kterého se kdy Petr Solnar dopustil.

Zrudl ještě více, zoufale zamával rukama a pak zuřivě vykřikl:

„Nemůžu to udělat.“

Div neporazil několik nejblíže stojících hochů, jak prudce a kvapně se tlačil z kola diváků.

„Podívejte se na toho hlupáka,“ posmíval se Lanc trochu zaraženě. „Nejdříve si zaplatí a pak uteče.“ Smál se a většina hochů s ním.

V této přestávce si Věnceslav Lanc vydělal více housek než jindy.

Tváře měl opuchlé, červené, u uší přecházející do smrtelné bělosti a zelené barvy. A tam se rýsovaly prsty těch, pro něž jedna houska nic neznamenala.

Když se Petr na konci přestávky vrátil z chodby, nalezl svou housku na své lavici. Lanc ji nechtěl, poněvadž nebyla využita.

Petr byl ještě více zahanben.

Oč byl Lanec lepší, kavalírštější a poctivější než on – Petr a všichni ti ostatní hoši ve třídě!

A té špatnosti se chtěl dopustit ještě k vůli Rudovi, aby mu ukázal, že se mu jeho nápad líbí! Chtěl se zavděčit chlapci, který ho urážel, který mu byl nepřátelsky nakloněn – a jenž ho nedávno porazil v nečestném a nepoctivém boji!

To byla druhá špatnost, kterou si Petr uvědomil.

Napadlo ho, že vlastně dělá špatnost pro špatnost a stará rozmrzelost nad sebou samým se ho opět zmocnila. Potom zastrčil housku do kapsy a ani ho nenapadlo, aby ji snědl.

V kapse ji nosil několik dnů, až úplně ztvrdla. Pak mu ji matka při kartáčováni obleku vyňala, aniž by tušila, co vše s tou tvrdou houskou souviselo…

## *9 PŘÁTELSTVÍ RUDY LORENCE*

Ačkoli měl Ruda Lorenc tolik kamarádů a obdivovatelů ve třídě i mimo ni, přece doopravdy a upřímně kamarádil pouze s jedním hochem. Tím byl Robert Kaňka.

Byl to veliký, silný hoch, o dva roky starší než ostatní ve třídě. Jeden rok školy ztratil tím, že do školy začal chodit později, a druhý rok proležel v nemocnici po těžkém úrazu, kdy byl přejet nákladním autem. Ale svoji sílu tím neztratil.

Robert Kaňka byl jedním z mála hochů, na které neplatilo Rudovo osobní kouzlo; alespoň to na sobě nedával nikdy znát. S Rudou sice kamarádil, ale ne tak patolízalsky jako ostatní. Choval se k němu spíše Jako laskavý starší bratr než jako rovnocenný kamarád.

Tak také jejich přátelství vypadalo.

K jiným hochům byl Ruda výbojný, odmítavý a pyšný. K Robertovi byl poddajný a krotký.

Někdy se Ruda s Robertem pouštěl do zápasů, o nichž už napřed věděl, že je musí prohrát – a pak zkroušeně a žertovně prosil o milost.

Skákal Robertovi na záda, tahal ho až k únavě, ale nikdy ho ani slovem neurazil, ani nezesměšnil. Měl s ním v žertu ustavičně nějakou slovní při, ve které vždy nakonec podlehl. Někdy se na oko urazil a když viděl, že to Roberta nijak nemrzí, sám se honem opět usmířil.

Zdálo se, že si Kaňka ani neuvědomuje, že se mu podařilo to, co nikomu jinému: získat si dokonalé přátelství a pozornost Rudy. A také že ani nepozoruje, jak se ostatní hoši marně o to snaží – a jak se k nim Ruda nepěkně chová.

Ale ať to již Robert pozoroval nebo ne, nikdy o tom s Rudou nemluvil.

Chodili spolu na plovárnu, na hřiště, i v ulicích je bylo vidět, jak se potulují.

Ve škole se však Ruda s Robertem mnoho nestýkali. Ani neseděli vedle sebe, ani spolu o přestávkách příliš nehovořili. Ve škole patřil Ruda třídě, ne Kaňkovi. –

Ale čím více stoupala Rudová oblíbenost u hochů, tím byl vůči ní nevšímavější a vůči hochům nemilosrdnější.

Znemožňoval nepohotové chlapce, kteří neměli hbitý jazyk pro pádnou odpověď, jíž by se zachránili. Trápil slabé hochy.

Nečinil rozdílu mezi nikým.

Nezáleželo mu, ublížil-li někomu, kdo se mu ještě před, chvilkou snažil podat důkaz svého největšího přátelství. Vždyť ho měl od každého tolik…

Mirek Velner měl krásně vázanou sbírku „Západních dobrodružství“. Bylo to padesát svazků, s nádhernými barevnými obrázky na titulních stránkách, které byly svázány ve dvou knihách. Velmi si jich vážil. Knihy měl zabaleny v tuhém papíru a byly jako nové, protože je nikdy nikomu nepůjčoval. Občas je nosil s sebou do školy a jednou se rozplakal, když při prohlížení mu Tužanský upustil na jeden list mastný drobeček.

A teď, když ho Ruda požádal, vytrhl mu z těch milovaných a nedotknutelných knih dvanáct nejkrásnějších titulních obrázků – a ani nemrkl!

Jen proto, že to byl Ruda.

Hochům se až zatajil dech, když Mirek Velner obrázky trhal.

Ale Ruda si té Velnerovy oběti ani trošku nevážil. V devět hodin obrázky dostal – a ve dvanáct už byly napolo roztrhány, napolo rozdány a postavy na nich měly tužkou přimalovány vousy. – Někteří hoši se po Rudových urážkách nebo jiném jeho ublížení jenom otřásli a opět na vše zapomněli.

Jiní se nějakou dobu na něho hněvali, ale pak ještě rádi zase sami k němu přišli.

Ale byli také hoši, které Rudový urážky pálily jako oheň a kteří nemohli jen tak zapomenout.

Po Petrově zahanbující porážce přestal si Petr Rudy a Ruda Petra všímat úplně.

Bylo to zjevné a otevřené nepřátelství z obou stran. Všichni ostatní o tom věděli a počali je pozorovat.

Rudových nohsledů ubývalo.

Ve třídě vše tajně vřelo.

„Zabíječi“ byli stále hrubší a surovější.

Lanc byl dále políčkován za housku a přihlouplý Dejml zakoušel muka od hochů, kteří měli to štěstí, že se narodili s jasným rozumem.

A do toho všeho vykládali profesoři zeměpis a matematiku a všechno ostatní – nelítostně, bez zastávek, a nevěděli nic z toho, co se ve třídě děje.

## *10 PŘÍCHOD JIŘÍHO CYRINA*

Když se blížily narozeniny Věnceslava Lance, umínil si Petr, že mu koupí bochník chleba a salám, a že mu tyto věci pošle tak, aby Lanc nevěděl, od koho jsou.

Několik dnů před svými narozeninami se však Lanc rozstonal a přestal chodit do školy. A tak dlouho se nevracel, že hoši nakonec zapomněli, kdy byl vlastně ve škole naposledy.

Ale jeho místo v lavici bylo brzo zaplněno.

Ve čtvrtek, jednoho smutného listopadového rána, vstoupil do třídy třídní s nějakým chlapcem, jehož nikdo neznal.

Třída jako obyčejně povstala a profesor se s cizím hochem zastavil až na stupínku. Jeho obvyklý ostrý povel „Sedněte!“ rozřízl ticho. Ale sám neusedl, nýbrž zůstal stát vedle hocha, a pravil: „Představuji vám zde vašeho nového spolužáka Jiřího Cyrina, který se přestěhoval do našeho města.

Přijměte ho mezi sebe přátelsky a buďte mu dobrými kamarády.“

Hoši mlčky seděli a všechny oči byly soustředěny na Cyrina. Ten byl zardělý a trochu rozpačitý, ale z tváře mu hleděla smělost.

Třídní se nyní obrátil k němu a řekl mu:

„A vy – Cyrine – hleďte se zde s každým přátelsky snést, vykonávejte správně své povinnosti a vynasnažte se, abyste neudělal hanbu svému rodnému městu, z něhož jste k nám přišel.“

Pak bylo Cyrinovi vykázáno volné místo a vyučování začalo.

Hoši občas pohlédli na svého nového kamaráda, ale ten pevně hleděl svýma velkýma, šedýma očima vpřed. Mnohým hochům se zdálo, že je Cyrin pyšný.

## *11 ODRAZENÝ ÚTOK*

Cyrin byl ve třídě už několik dnů a hoši o něm stále nic nevěděli.

S nikým nekamarádil, nikoho si nevšímal – a to hochy dráždilo. Zdálo se, jako by byl nad ně povýšen.

Když se někdy v hodině strhla nějaká legrace, dívali se chlapci po očku na něj, baví-li se a směje-li se. Ale Cyrin se jen usmíval…

Byl to zvláštní úsměv, vznešený a snad i trochu pohrdavý. Ale možná, že se to hochům jenom zdálo. Každopádně se nikomu nevnucoval a mluvil jen s tím, kdo sám rozhovor zavedl.

Cyrinovi sousedé v lavici ho pozorovali ještě napjatěji a vypadalo to, jako by si toho velmi vážili, že sedí v jedné lavici.

Jeho místo bylo uprostřed a chtěl-li vyjít z lavice, na jejímž konci někdo seděl, pravil mu vždy zdvořile: „Dovol…“ Nevyhledával žádná přátelství. O přestávkách si obyčejně cosi četl u okna na chodbě. A domů ze školy chodíval směrem, kde téměř nikdo z ostatních hochů nebydlil.

A tak bylo až do středy.

Toho dne měl Ruda Lorenc neobyčejně veselou náladu. Bavil své druhy a vtipkoval s nimi tak, že by od každého jiného považovali podobné vtipy a „kanadské žertíky“ za urážku a smyli by ji jenom důkladnou rvačkou.

Pak chytil přihlouplého Dejmla a „hypnotizoval“ ho tím, že mu prstem, namočeným v inkoustu, maloval čáry nad očima.

A pak se vesele rozkřikl: „A teď vzhůru na Cyrina!“ Vyběhl ze třídy i s celým svým veselým hloučkem na chodbu, kde Cyrin obyčejně stával.

Byl tam i dnes, tváří obrácenou k oknu a až po uši zabořen do jakéhosi čtení.

Ruda ho zezadu prudce uhodil do ramene a zakřičel na něho: „Haló – brachu – snad se nám tady neučíš ministrantovat?“

Všichni hoši se rozchechtali.

Cyrin se bleskurychle otočil a vypadal dost nakvašeně,.

„Myslím – jako – proč jsi zde a nikdy ne s námi,“ řekl pak ještě Ruda Lorenc, ale již ne tak jistě. Zdálo se, že jeho oblíbenost na Cyrina nijak neúčinkuje. To pozorovali i někteří z hochů.

„Já. zase myslím,“ opáčil prudce Cyrin, „že vám a zejména tobě může být docela lhostejné, co dělám!“ Ruda si za žádnou cenu nechtěl před ostatními zadat. Neodpovídalo to ani jeho povaze a zvyku: byl přece skoro od všech obdivován a vše vždy šlo podle jeho přání.

„Jen se tak nečertěj, milostpane,“ chechtal se posměšně. „Na nějakou tu legraci si u nás budou už muset zvyknout…“

„To si tedy asi nezvyknu!“ pravil chladně Cyrin a odvrátil se opět k oknu. Ruda byl zmaten, ale nevěděl, jak by začal další řeč; odtáhl tedy s celým hloučkem i s ostatními hochy, hlučně se bavícími na Cyrinův účet, dále do chodby.

## *12 NOVÝ SOUPEŘ*

Příštího dne, po střetnutí Rudy s Cyrinem na chodbě, byla poprvé hodina tělocviku, které byl Cyrin přítomen.

Když se hoši v šatně svlékli a vběhli do tělocvičny, shledali, že Cyrin je právě tak dobře urostlý jako Ruda.

Ruda byl v tělocviku vždy v modrých trenýrkách s červenými pruhy po stranách, Cyrin se ukázal v hnědých plavkách. Barva jeho plavek zpovzdálí splývala s barvou těla.

Profesor tělocviku si toho hned povšiml.

„Kde jste se tolik opálil?“ byla jeho první slova, když Cyrina spatřil. „Vždyť jste černý jak deset Indiánů dohromady.“

„Byl jsem skautem“ pravil Cyrin. Hrdost čišela z jeho hlasu – a těmi slovy jako by řekl a vysvětlil vše. „Byli jsme o prázdninách na skautském táboře. Nikdo z nás nebyl méně opálen než já.“

Petrovi se Cyrin velmi zamlouval a zdálo se mu, že v Cyrinoví nalezne toho kamaráda, po němž vždy toužil. Připadal mu najednou jako hoch z jiného světa, takový nějaký vznešený a zvláštní.

A Cyrinovo sdělení, že byl skautem, připomnělo všem hochům slova třídního, která jim kdysi v minulé třídě o skautech povídal.

Potom profesor hochy rozdělil a od stěn bylo přitaženo tělocvičné nářadí.

Kromě Rudy nikdo necvičil tak jako Cyrin.

Byl svižný a mrštný.

Všichni hoši mohli na něm oči nechat. Mnozí z nich, méně upřímní, nedávali svůj zájem o Cyrina najevo, aby se snad nenafoukl. Ale udivil všechny.

A Petr chvílemi pocítil opět tu starou trpkost – jako vždy, když hoši obdivovali a obskakovali Rudu.

Ruda Lorenc byl rovněž rozmrzelý a cítil, že bude míti v Cyrinovi soupeře. Již to nebude on jediný, jehož celá třída obdivovala. Ta včerejší příhoda na chodbě a dnešní tělocvik mu to předpovídaly.

Ale stalo se ještě něco více v této hodině tělocviku.

Profesor tělocviku byl u hochů velmi oblíben. Za jeho dozoru byly v tělocvičně pořádány boxerské treningy, řeckořímské zápasy, přetahy lanem, cvičení džiu-džitsu – zkrátka vše, co hochy bavilo.

Ale dnes jim připravil obzvláštní sportovní požitek. Zkušeným pohledem změřil těla Rudy i Cyrina a řekl:

„Cyrine, zkuste své síly s Lorencem v řeckořímském zápasu!“

Tělocvičnou se rozlehl bujarý křik hochů, v němž docela zaniklo namítání Cyrina, že se v

zápasení moc nevyzná. Nikdy nebyla žíněnka tak rychle přinesena jako dnes!

Pak se do toho Ruda s Cyrinem dali!

Cyrin neznal ani hmaty, ani pravidla, a tak se omezil pouze na obranu, kdežto Ruda útočil. Ale jaká to byla těžká práce!

Oba hoši těžce oddechovali a ostatní stáli jako zkamenělí.

Profesor musil prodloužit čas – a když i tento uplynul, byl zápas ukončen jako nerozhodný.

Hoši pochvalně na Cyrina křičeli a tleskali.

Ruda byl nepříjemně zaražen. Byl zvyklý vítězit – a co víc: byl zvyklý, že každá pochvala hochů patřila jen jemu!

Petr cítil jakési uspokojení nad Rudovým neúspěchem. Vést nerozhodný zápas se soupeřem, který nikdy nezapásli, to je přece zahanbující…

A Petr by se velmi podivil, kdyby věděl, jak se věci budou utvářet dále.

## *13 ZKALENÁ RADOST*

Smutné deštivé dny podzimu konečně ustoupily pořádné zimě.

Napadlo hodně sněhu a dříve, než mohl roztát v ohavné černé bláto, uhodil mráz a proměnil celý kraj i město v bílou pohádku.

Hoši ovšem nemámili čas obdivováním té krásy. Snesli s půdy brusle, za skříní nebo zpod postele vyšťárali hokejku a pak se na ledě roztančil puk…

Petr přišel konečně trochu do svého živlu, jímž mu vždycky dříve sport býval, než mu spor s Rudou počal rozleptávat duši.

Chodil teď s hochy na led hrát hokej, ale kamaráda, po jakém toužil, pořád ještě nenalézal…

Cyrin se brzy změnil. Jeho chladnost a uzavřenost vůči třídě zmizela, ale s ní se ztratila i jeho dosavadní mírnost.

Už neříkal svým sousedům „Dovol…“, když chtěl vyjít z lavice. Stal se obhroublým a poněkud divokým. Petrovi se dokonce zdálo, že Cyrin vyhledává i rvačky a – několikrát ho přistihl, když nadával.

Hochům tato změna pranic nevadila, ale Petra tím zklamal a vzal mu i jeho krásné představy o junácích, které si vytvořil po přednášce třídního v minulém roce.

Cyrin se stal obyčejným všedním hochem a Ruda opět opanoval pole. A byl to znovu Petr, který měl okusit tuto Rudovu nadvládu a jeho pyšné sebevědomí.

Ve čtvrtek třídní profesor sestavil hokejové mužstvo proti IV. gymnasiu a Petr Solnar byl v něm.

Měl z toho sice ohromnou radost, ale tu mu kalila myšlenka, že s ním bude hrát Ruda, který byl do mužstva jmenován jako první.

Petr se nikterak nevnucoval. Ale třídní se ptal, kdo hraje dobře hokej a několik hochů vykřiklo Petrovo jméno. A tak se Petr ocitl na tabuli v načrtnuté sestavě. Byl v prvním útoku.

To bylo dopoledne ve čtvrtek a v sobotu odpoledne se mělo hrát.

A každou hodinou, kterou se k tomuto zápasu Petr přibližoval, rostl jeho nepokoj.

Ano – dovedl sice hrát hokej dosti dobře a měl také kanadské brusle se žlábkem, které s ním takřka létaly. Byl hbitý a obratný.

Ale technika jeho hole nebyla dokonalá a Petr si byl tohoto nedostatku plně vědom. Ne – na meziškolní zápas přece jen neměl být stavěn. Byl o tom přesvědčen.

Kdyby alespoň nehrál Ruda Lorenc! Petr již věděl napřed, jak bude od Rudy zesměšněn, jak si ho Ruda bude opět dobírat a rozzlobeně na něj křičet, když jeho výkon nebude valný. – A Ruda je tak skvělý hráč!

V takových obavách nadešel den zápasu. Dopoledne Petrovi uběhlo jako ve snách.

Ve všech třídách školy se nemluvilo o ničem jiném, než o zápasu.

Petr pozoroval, jak si hoši z jiných tříd potajmu ukazují na něho i na ostatní hráče.

A přece je všechny asi zklame.

Celé dopoledne měl pocit, jaký někdy míval, když měl být vyvolán z něčeho, nač nebyl

připraven.

A zvonění, oznamující konec vyučování, jindy Petrem tak radostně vítané, připadalo mu dnes jako tlučení kladivem do zjitřené rány…

## *14 HOKEJOVÝ ZÁPAS*

Ruda Lorenc přišel na kluziště ve svém tmavomodrém lyžařském dresu, na hlavě, měl malou hokejovou čapku. Byl opět jako vždy elegantní a hezký. Hned byl obklopen ostatními hochy. Se všemi mluvil, s Petrem však ani slovo.

Mužstvo IV. gymnasia mělo na rukávech žluté stuhy, aby se tak lišilo od druhé strany. Prostory za hřištěm se zvolna plnily diváky. Byli to většinou hoši. Žlutí trénovali u branky, aby se dostali do tempa. Petr to vše pozoroval jako ve snách.

Pak začal zápas.

Po prvních několika podáních soupeře se puku zmocnil Ruda Lorenc a kličkoval s ním k brance žlutých.

Na jedné straně hlediště se ozval nadšený křik, který prozrazoval, že tam stojí hoši z Rudový školy.

Pak byl ale Ruda obsazen žlutou obranou, a protože nemohl střílet, podal puk Petrovi.

Bylo to v té rychlosti poměrně dobré podání, ale přece jen poněkud náhlé a nepředvídané. Petr puk nezachytil, dal mu proklouznout pod holí a vzápětí se puku zmocnil žlutý hráč a způsobil u jejich branky velmi nebezpečnou situaci.

Petr jen mohl zachytit Rudův zlobný pohled… Teď však nebylo času na úvahy a přemýšlení. Branka za brankou počaly padat do jejich sítě.

Petr velmi zneklidněl.

Nervózně sebou trhal při každém pohybu puku, jenž se zdál být určen pro jeho hůl. Předčasně vybíhal, těžkopádně se otáčel – a jednou nehorázně vrazil do jednoho ze svých hráčů…

Pod zdrcujícími pohledy a poznámkami Rudy hrál hůře než kdy jindy.

Kdykoliv měl odpálit puk, ruka se mu třásla a několikrát jej holí minul. A dvakrát již upadl. Nikdy jindy se mu to nestalo!

Ruda na něho hněvivě pokřikoval. Petr mu nikdy neodpověděl. Ruda dal dnes většinu branek a Petr přes všechnu svoji nelibost vůči němu musil uznat, že Ruda je skvělým hráčem.

V tom okamžiku, když viděl Rudu, jak opovržlivě odráží prudké útoky žlutých, sám vlastní podniká a je obdivován celým hledištěm i mužstvy, v těch chvílích si Petr toužebně přál být Rudou.

Trochu se vzmužil a spíše šťastnou náhodou než svým uměním se mu podařilo dát žlutým branku. Pak hrál již trochu sebevědoměji a lépe, ba dokonce bylo možno říci, že dobře.

Jejich škola – a nejvíce jejich třída – křičely na ně povzbudivě:

„Hola-á, třetí Á! Hola-á, třetí Á…“

Ale zdálo se, že již nic nemůže vyrovnat nepříznivý poměr branek, ačkoliv se Ruda namáhal jako otrok na galejích a ani ostatní hráči nelenili.

Byla na nich zřetelně vidět sklíčenost, předtucha porážky.

A Ruda byl rozezlen na každého z nich – a nejvíce na Petra.

Potom puk projel kolem Petra opět do jejich branky.

Ale tentotrát za to Petr doopravdy nemohl. Stál právě ve špatném úhlu, celým svým tělem k puku, jenž náhle změnil směr.

A žádná branka tohoto zápasu nebyla dána s takovou důkladnou kombinací a v tak pekelné rychlosti!

Řev v hledišti byl nepopsatelný. A tu Ruda udělal něco neslýchaného. Zlostí takřka bez sebe udeřil Petra dvakrát do tváře…

Křik z hlediště se dvojnásobil a nabyl výhružného tónu. Soudce nevěděl, zda má pískat „surovost“, když původce i postižený byli z jednoho mužstva.

Petr strnul jako zkamenělý.

Ta pohana! A před tolika lidmi, před děvčaty.

Od Rudy! Proč jen pořád Petr musil být cílem Rudový nadutosti?

V prvém okamžiku chtěl Rudu uhodit svojí hokejkou. V očích se mu udělala červená mlha a Petr nevěděl, co udělá.

Pak se násilím ovládl, křečovitě opřel hůl o led a díval se na profesora spěchajícího k nim. „Takhle se neřeší spory mezi hráči," pravil tvrdě profesor k Rudoví. „Snad jste lepší hráč než Solnar, ale Solnar je větší gentleman než vy. A každý slušný člověk si váží více gentlemanství než umění hrát hokej. Omluvte se Solnarovi, hned zde na hřišti, před mužstvy i diváky."

„Solnar za to ani nemůže," vykřikl jeden z Petrových spoluhráčů a několik ostatních souhlasně bručelo.

Ruda se mračil a pak nahlas vykřikl:

„Žádám za prominutí."

Ale z jeho hlasu zněl vzdor a hněv na Petra – i radost nad tím, že mohl Petra veřejně zahanbit, třebaže to bylo zeslabeno jeho vlastním pokořením, jímž byla nucená omluva.

A bylo dost hochů ze třídy, kteří pak souhlasili s tím, že Petr není porážkou vinen – a toto zastání bylo pro Petra balzámem.

Ruda začal opět ztrácet svoji oblíbenost ve třídě.

Ale Petrovi se někdy zdálo, že i přes pokoření, v jakém se Ruda ocitl svým nerozvážným činem na hřišti a vynucenou omluvou, přece by s ním měnil.. .

## *15 ZMĚNY*

Napětí mezi Petrem a Rudou Lorencem se pomalu stalo záležitostí celé třídy.

Mnozí se Petrovi divili, že si troufá nepřátelit se s takovým hochem, jako je Ruda Lorenc. Ale bylo i dost těch, kteří se pro tuto mužnost a přímost počali Petrovi obdivovat, i když se přitom pořád ještě točili kolem Rudy Lorence.

Rozhodně však Petr Solnar přestal být tím bezvýznamným hochem, jehož si dříve ve třídě nikdo.nepovšiml a který nikdy ničím nevzbudil pozornost.

Ale i s Petrem se stala veliká změna.

Byl teď zdánlivě klidný a umírněný. Ve svém nitru byl však roztrpčen na Rudu Lorence více než kdy jindy. To proto, že Ruda, třeba úcty a obdivu hochů naprosto nehodný, přece si je dobyl.

Petr prahnul po tom, aby se hoši ve třídě dozvěděli pravý stav věcí, aby poznali, komu věnují přátelství.

A kromě toho byly zde stále ty nesmyté urážky, vmetené mu Rudou přímo do tváře. Ta bitka podle vzoru Umrlčí masky, hokejový zápas, i všechny jiné drobnější dřívější příhody.

Petr teď na to stále myslil.

Stal se roztržitým a špatně se učil. Jen jeho velmi slušné, třebaže nepodlézavé chování vůči profesorům ho chránilo.

Každého rána vstupoval zamračený do třídy. Jeho tvář dostávala pevné mužné rysy a byl v ní výraz jakési přísnosti, snad vlivem toho, co se odehrávalo v jeho mysli.

Někteří hoši, jimž byl dříve lhostejný, ho nyní vyhledávali a nehnuli se od něho po celou přestávku.

Ale Petr se žádným z nich příliš nekamarádil.

Cyrin, který se dříve Petrovi tak zamlouval, spřátelil se ze „zabíječi" a stal se ještě obhroublejším. Všichni hoši – ačkoli sami nebyli zrovna svatoušky – tvrdili o „zabíječích", že jsou úžasně sprostí a hrubí. Něco pravdy na tom bylo – a na Cyrinovi se to poznalo.

A Petrova naděje, že v Cyrinovi nalezne přítele, po jakém toužil, zoufale mizela.

Mezi hochy teď panovala všeobecná nuda, rozmrzelost a dlouhá chvíle.

Nevěděli, čeho se chopit. Sníh už nebyl a led byl rozmoklý. Ze zimních sportů se nedalo docela nic dělat.

Zima se chystala k odchodu.

Nebe bylo měkké, s natrhanými mraky, jakoby olověné. Ale někdy odpoledne, až skoro na obzoru se udělala jizva, taková bílá jizva a tak ohnivá, že nebylo možno do ní pohlédnout, i když

tam nesvítilo slunce.

Jindy opět slunce sice vysvitlo, ale hned je zakryl mrak; bylo vidět, jak sluneční záře běží po chodnících a jí v patách stín mračen.

Malí hoši běhali za sluneční září a stínu říkali „nepřítel“. Byl-li vítr nahoře silný, brzy stín dohonil běžící hochy. Jak vzrušující byla ta honba!

Skoro každého dne zavítal na Petrův tmavý dvoreček harmonikář a hrál a zpíval smutné písně. A Petrovi se zdály hezké a dávaly zvláštní směr jeho myšlenkám. Všude bylo plno předzvěstí blížícího se jara.

## *16 VZOR VELKÉHO JERRYHO*

Jednou z mála Petrových zábav v těch šedivých týdnech, kdy sešel sníh a led, byl biograf.

Ve čtvrti, kde Petr bydlil, nebyl biograf takový jako přepychové biografy v nových částech města. Tam měla své sídlo jenom nádhera. A vždycky tam hráli nejposlednější novinky zamilovaných dramat.

To však nebyly žádné biografy pro chlapce!

Ale Grakson – to byl biograf!

Pravda, nebyl tak nádherný jako biografy v nových čtvrtích. Byl malý, zakouřený a pod projekčním plátnem vyčuhovala neohoblovaná prkna.

Ale svými poctivými filmy z Dálného západu chlapcům plně vyhovoval. Vždyť v nich byla úžasná dobrodružství, ukazující silné muže, urputné zápasy, jízdy na koních a podivuhodné kraje.

A hlavně Velký Jerry!

Velký Jerry! Hrdina skoro všech kovbojských filmů, které Grakson promítal!

Byl to mladý chlapík se zázračným koněm a ještě zázračnější hbitostí ve svých rukou, když bylo třeba hovořit revolverem.

A byl statečný a dobrý. Hoši nepamatovali, že by někdy hrál v úloze, která představovala někoho špatného, a ani si neuvědomovali, že Velký Jerry je pouze hercem. Viděli v něm vzor poctivého a dobrého člověka, dokonalého muže.

Ale ačkoliv tak přesně rozlišovali mezi dobrem a zlem a vždy stáli při dobru, přece si málokdo ze známé postavy Velikého Jerryho vzal příklad.

Petr se však o to poctivě snažil. Ze všech sil se chtěl stát lepším člověkem. Přemáhal se, aby nepronesl ani jediné hrubé a neslušné slovo. Vždyť ani jeho Velký Jerry tak nemluvil!

Jako Velký Jerry se snažil vždy dostát tomu, co slíbil.

Když mu někdo svěřil, co nesměl jinému říci, kousal se do rtů, když ho pokušení nutkalo, aby hned běžel a za tepla novinku vyprávěl.

V duchu vždy viděl pevně semknutá ústa Velkého Jerryho.

Mezi hochy kolovalo mnoho pomluv o druhých a „babské“ klepaření. Nebylo to čestné ani mužné a Petr si to uvědomil. Nechtěl již nikdy nic takového slyšet a sám o tom nemluvil. A hoši poznali, že takové řeči Petra nezajímají.

A Petr byl rád, že se alespoň trochu chová jako muž a že alespoň v tom předčí Rudu.

Netušil, že již brzy nadejde den, kdy nalezne pro sebe nový vzor. Vzor mnohem živější a bližší, než byly pohyblivé obrázky Velkého Jerryho z promítajícího plátna Graksonu.

## *17 SMRT VE TŘÍDĚ*

Na dvanáctý únor Petr Solnar nikdy nezapomene.

Toho dne vstoupil třídní s ředitelem do třídy a ředitel vážně řekl:

„Milí přátelé, do vašich řad se vedrala smrt!“

Chlapci sebou trhlí, obraceli se a jejich zraky přejely rychle třídou. Jaká smrt? Kdo zemřel? Vždyť nikdo z těch, kteří zde seděli včera, neschází.

Ale ředitel mluvil dál: „V noci na dnešek zemřel váš kamarád Věnceslav Lanc.“

Třídou pronikl šum a opět se rozhostilo ticho.

„Nezapomeňte na něho," pravil pak třídní, „zachovejte mu vždy svoji vzpomínku. Myslím, že byl vaším dobrým kamarádem a že nikdy nikomu neublížil."

A mluvil pak ještě o posledních Lancových chvílích. Hoši mlčeli jako zařezaní. Byli zdrceni a zahanbeni. Každé slovo třídního i ředitele, narážející na kamarádství, bylo úderem kladiva do jejich svědomí.

Pěkné kamarádství, když mu dali najíst, až se nechal zpolíčkovat!

Lancův pohřeb byl stanoven na čtvrtek odpoledne. Zúčastnila se ho celá třída a za každou jinou třídu byli vysláni k pohřbu dva hoši jako zástupci.

Byl přítomen i ředitel školy a celý profesorský sbor. Všichni černě oblečeni.

Petr přišel na pohřeb ve svých starých šatech. Za prvé byly tmavé, takže se ke smuteční příležitosti více hodily – a za druhé se nechtěl ukazovat v tom hrozném novém obleku, který mu koupili rodiče, když si přál šaty, jako má Ruda – –

Hned za vozem kráčela Lancova třída. Nikdo nemluvil a všichni hoši drželi v rukou smeknuté čapky.

Ale jen jediný z nich, i když zarmoucen snad víc než ostatní, se nemusil stydět a dělat si výčitky, že Lancovi ublížil. Byl to Petr Solnar.

Brzy po pohřbu se třídní dozvěděl o „fackovacím panáku" a zdálo se, že je nad špatností hochů zcela zdrcen.

Byl to přihlouplý Dejml, který vše prozradil. A také řekl, že Petr Solnar měl už „zaplaceno" a pak políček Lancovi nedal.

„Vy jste se uchránil od hanby," zvolal na Petra třídní tak silným hlasem, že se hoši až lekli. „Buďte šťasten, že vaše chlapecká čest není pošpiněna tou hanebností jako těch, kteří využili bídy svého kamaráda k nízkému uličnictví. Jste šlechetný chlapec a hoši by si z vás měli vzít příklad."

Petrovi radostí zabušilo srdce. Stál v lavici, když k němu třídní mluvil, a rozpačitě očima přejížděl hochy, kteří byli k němu obráceni, až se očima zastavil u Rudy.

Zde byl původce všeho toho zla! Zde byl vynálezce toho pekelného obchodu, v němž houska byla platidlem a nastavená tvář zbožím.

A takového hocha třída obdivuje!

Petrovi se zúžily oči a probodávaly Rudu. Ten smrtelně zbledl.

Ostatní hoši hned pochopili, co se děje. Prozradí Petr Rudu?

Ale Petr nechtěl být udavačem. Mlčel, a Ruda byl zachráněn.

Dejml v nejbližší přestávce sotva uhýbal houfu spolužáků, kteří mu rozházeli učení. I několik ran dostal.

Ale Petra chválili pro jeho mlčenlivost. A potají myslili i na slova, která o Petrovi řekl třídní: že je šlechetný chlapec a že by si z něho ostatní měli vzít příklad… –

## *18 DETEKTIVNÍ PŘÍPAD*

„Cyrine!" Hlas třídního se chvěl hněvem, když zavolal toto jméno.

Cyrin vyletěl jako střela.

„Počmáral jste tužkou chodbu u okna."

Cyrin zrudl a spolkl sliny. Jeho ruce nervózně přejely obrysy desky na lavici a zastavily se na jejich rozích. Když byl vyvolán, jeho ruce vždycky takto pracovaly a pobíhaly po desce lavice.

„Žádnou zeď jsem nepoškrábal," řekl zlostně a skoro vzpurně. Oh – kde byl ten Cyrin z prvních týdnů svého příchodu do školy.

„Udělal jste to," pravil třídní rozhorleně. „Máme o tom několik důkazů."

„Nikdo mě přitom přece nemohl vidět," bezpečně tvrdil Cyrin.

„Sám jste se teď prozradil, když říkáte, že vás nikdo přitom nemohl vidět. Nepřímo se tak doznáváte!"

„To je chytačka," vyjel už vztekle Cyrin. „Nepřiznávám se k ničemu! Řekl jsem, že mě nikdo neviděl při psaní na zeď a tedy nemůžete mít proti mně důkazy. Nemohl mě nikdo vidět, když jsem

po zdi nepsal!“

Jeho oči probodávaly třídního a ruce přestaly obíhat po obrysech desky. Zastavily se dole u okraje a držely se ho tak křečovitě, že až na kotnících zbělely.

„My vás usvědčíme,“ mluvil dále chladně, ale již klidně třídní. „Nikdy bych si o vás nic takového nepomyslil. Vy že jste byl někdy skautem? Možné – ale velmi špatným a udělal jste junákům velikou hanbu.“

Byla to ostrá slova a hoši zrovna viděli, jak se Cyrin pod jejich účinkem duševně svíjí. Byl bledý a na každé tváři zůstala jen červená skvrna.

„Byl jsem vždycky dobrým skautem,“ pronesl zvolna.

Petrovi se při těchto slovech zdálo, že opět slyší ten hrdý tón, jako tehdy, když jim Cyrin v tělocviku řekl, že je junákem.

„Náš vedoucí byl se mnou spokojen a nic proti mně neměl.“

„Kdybyste i v našem městě vstoupil do junáckého oddílu, nikdy byste neklesl tak hluboko,“ odpověděl mu třídní řezavě. „Mohl jste být dobrým junákem kdysi, ale nyní jste se zpronevěřil junáckému duchu. Kdožví, jakou máte společnost!“

„Já jsem tu zeď nepočmáral,“ vykřikl nato Cyrin, dost nemístně vzhledem k předešlému hovoru. „A nemůže mně to také nikdo a ničím dokázat.“

„To se uvidí,“ řekl třídní. „Ukažte mně své pouzdro s tužkami.“

Cyrin je vyňal a třídní lupou prohlížel jejich špičky. Potom mu tužky vrátil a ptal se:

„Máte ještě nějaké tužky?“

„Nemám.“

„Kdo ví, kde Cyrin bydlí?“

Ticho.

Nikdo se nehlásil. Ovzduší bylo jak nabito elektřinou.

„No tak –“ rozkřikl se třídní.

Několik rukou se neochotně a váhavě zdvihlo. Třídní si vybral Dejmla.

„Dojděte k Cyrinům a řekněte jeho paní matce, aby mně poslala všechny tužky, které má doma.“

Dejml odešel, Cyrin usedl a vyučování započalo. Nikdo však neměl o ně zájem. Bude Cyrin usvědčen? Najdou se nějaké jeho tužky? A pozná se na nich, že jimi byly psány ty hanlivé nápisy na chodbě u okna?

Petr stále nemohl věřit, že by Cyrin byl něčeho takového schopen. Ne – jistě se nakonec ukáže, že to byla nějaká mýlka. Vždyť Cyrin byl ve svém dřívějším bydlišti skautem…

Pak se Dejml přišoural zpátky a v ruce nesl dvě tužky.

Cyrin se opovržlivě usmíval.

Třídní tužky dlouho prohlížel a po celou tu dobu panoval ve třídě vzrušený šumot.

Pak vzal třídní jednu z tužek ve žlutém dřevě a řekl tiše a skoro přátelsky:

„Podívejte se, Cyrine, touhle tužkou jste psal ty nápisy na chodbě. Budete ještě zapírat?“

„Nebudu,“ řekl zlomeně Cyrin a úsměv zmizel z jeho tváře. „Udělal jsem to. Psal jsem po té zdi.“ Zamračeně si sedl, byl červený v tváři a díval se upřeně do knihy, ačkoli v ní nebylo nutno číst. Šum mezi lavicemi zmohutněl a profesor otevřel třídní knihu.

Nejvíce však byli hoši překvapeni, když se dozvěděli, že Cyrinovi z jeho činu nevzniklo nic takového, co předpokládali.

Musil jen dát za své peníze vyčistit zeď a dostal obvyklou krátkou poznámku do třídní knihy, jaké byly dávány i při těch nejmenších přečinech.

Ale ve skutečnosti byl Cyrin potrestán daleko víc, než si hoši myslili. Byl zahanben, jako ještě nikdy v životě. To, na čem si až dosud nejvíce zakládal a na co byl tak hrdý, to mu teď bylo vzato třídním, který mu řekl, že udělal junákům hanbu. –

Od toho dne byl Cyrin opět zamlklý, zcela takový, jako tehdy, když přišel poprvé do třídy. Vůbec s nikým nemluvil, i hrubostí zanechal.

Ale Petr už nestál o jeho přátelství.

A všichni ti, kteří někde něco slyšeli o skautech, vzpomněli si vždy na Cyrina a vypravovali o

jeho činu.

## *19 PETROVO JARO*

Pak přišlo jaro.

Petrovi bylo třináct let a již po několik minulých jar cítil podivné vzrušení, jakmile přišly jarní dny do kraje.

Vzrušení bylo vždy větší a větší – a tohoto jara dosáhlo vrcholu.

Ano – musí něco dělati. Nesnese už déle hroznou nečinnost dosavadního způsobu života. Musí se něco stát.

Jaro hučelo krajem.

Opravdu. Hučelo! Když si Petr někdy později vzpomínal na tu dobu, vždy se v těchto vzpomínkách podvědomě ozýval vzrušený hukot.

Byly to tříštící se ledy, které pluly řekou a hučely. Byla to křičící hejna racků, byly to vlažné jarní větry na otevřených pláních a ve zpívajících komínech i rachotící okapy střech a to vše podbarvovalo Petrovo vnímání jara podivným a vzrušeným hukotem. Ten, hukot, tak zvláštní a nezvyklý, byl ve všem.

Sluky táhly.

Mezi spadalým listím se objevily sasanky. Stráně zmodraly podléškami.

A tam někde daleko kouřily lesy parami z mizejících sněhů, tam někde v tom modravu byly křičící potůčky, louky, kopce a skály.

Tam někde daleko zpívalo jaro.

A Petr cítil to jaro i v sobě.

A slyšel jeho píseň. A rozuměl jí… ‚Skládala se jen ze dvou tónů, takových nezvyklých a chvějících se něčím tajemným a neznámým a majících v sobě předtuchu mnoha věcí, ale byla to píseň mohutná a vše strhující.

Sám nevěděl, jak k té písni jara přišel; ale byla tu, zněla mu v uších, v srdci a v celé hlavě, i když se nikdy nepokusil zahvízdat její podivné dva tóny nahlas.

Vítr zpíval a hvízdal, ale nebyly to nepříjemné zvuky. Dálka z toho volala, neznámá a tajemná dálka, z níž se jarní vítr přihnal.

Jak opojnou vůni přinášely s sebou tyto jarní větry! V zádech až mrazily zvláštní pocity, které se v Petrovi rozlily v té těžké jarní vůni.

Zdálo se mu, že ostatní chlapci si ani nevšimli, že jaro přišlo. Že si to ani neuvědomili.

Připadali mu jako koně, kterým kočí v určitý čas přinese seno zpod kozlíku. Jsou rádi, že dostali potravu, ale vůbec se nediví, kde kočí seno vzal, proč už jim je dává a proč už nebudou mít hlad.

Tak Petr odhadoval ostatní hochy. A dospělí lidé byli skoro právě tak nevšímaví a všední jako oni. Na potkání se zmiňovali: „To je krásně, viďte? No,

to je dost, že už je jaro…“ a podobně. Ale o touhách, které přineslo jaro Petrovi a o nichž myslil, že je mají všichni lidé na světě, o těch podivných touhách nemluvili ani oni, dospělí, ani hoši.

A přece to byly tak krásné, vzrušující a nezvyklé touhy! Touhy po dálkách a dobrodružstvích. Bylo to chtění, něčeho, v čem by ukázal, co umí, v čem by mohl vyčerpávat svou vzrůstající sílu i duševní čilost.

Na stromech a keřích se objevily zelené výhonky, které každým dnem přibíraly na objemu.

Vše se zdálo být veselé, radostné a jasné. Ale pravé jaro u Petra nastalo, až když sluneční záře projela Černou branou k nim, do Kobylí ulice, kde bydlil.

Petr to měl již po několik let vypozorováno: z jara nedosáhla sluneční záře nikdy hned k Černé bráně. Přiblížila se jen z Myslivecké ulice a k večeru se opět ztrácela, když slunce zacházelo. Ale každý den se vzdálenost sluneční záře od brány menšila a každým, dnem její odtahování započalo později.

A pak, když sluneční záře projela na své pouti konečně Černou branou kousíček až do Kobylí

ulice, v ten den začínalo u Petra jaro…

Tentokrát, v podvečer onoho památného dne, kdy jaro slunečním paprskem v Černé bráně ukázalo, že je zde, vyběhl Petr z dusného bytu na ulici.

Všude bylo plno podivných, měkkých stínů.

Silná vůně vzduchu ho omámila.

Plynové lucerny ve větru zhasínaly. Jejich zelenavá zář tančila po okolí.

A na konci ulice, právě uprostřed na nebi, se vznášel ohromný zarudlý měsíc.

Později, až večer pokročí, úplněk zbělá a zmenší se.

Petrovi se točila hlava.

Vzduch byl nabit něčím, co cítil, ale čemu nerozuměl.

Byla to předtucha něčeho velikého, co měl zažít.

Byl přímo sžírán touhou po jakémkoli vítězství, po jakékoli příhodě, v níž by mohl změřit své síly a schopnosti.

A dočkal se!

V několika dnech.

## *20 VÝZVA K RYCHLONOHÝM CHLAPCŮM*

S každým novým jarním dnem Petr v sobě cítil vzrůstající sílu.

Rostl. Kalhoty, které měl dříve ke kolenům, sahaly mu nyní již nad kolena. Také rukávy u kabátu se krátily.

Dříve se nikdy nevyšplhal v tělocvičně po šplhadle až ke stropu, ale nyní se mu to dařilo téměř bez námahy.

A největší radost Petr měl, když mohl někde, nepozorován, rychle běžet. Ve svých nohou objevil vzrůstající rychlost. Rychlý běh mu působil nevysvětlitelné potěšení.

Za tovární čtvrtí vybíhal z nádraží do nízkého kraje luk a polí železniční násep. Každý den ráno stál na začátku náspu mohutný Jižní rychlík, aby přesně v 7,20 vyrazil na dalekou a rychlou cestu na jih.

A každý den ráno stál Petr na rovné pěšince na úpatí náspu a dal se vždy do běhu o závod s rozjíždějícím se rychlíkem. To byl Petrův denní sportovní trénink, dříve než šel do školy. A zdálo se mu, že každým dnem vydrží s rychlíkem o kousek dále stejné tempo.

A pak přišla skvělá příležitost, kdy všichni zdrávi hoši mohli ukázat své síly, svou rychlost a vytrvalost.

Nikdo tomu nechtěl věřit a zejména ne hoši sami. Vždyť první zvěst o tomto podniku přinesl do školy Motejl. A kdo mohl věřit tomu, co řekl Motejl?

Vždyť to byl prolhaný chlubil, který snad z nějaké chorobné a nevysvětlitelné nutností musil ustavičně lhát a chlubit se.

Lhal, i když k tomu neměl nejmenší důvod. Když Jeden hoch kdysi oznámil třídnímu, že se s rodiči bude stěhovat do jiné části města, Motejl okamžitě rozhlašoval, že oni se také budou stěhovat. Vždy chtěl za každou cenu upoutat na sebe pozornost.

Nikdo nebral jeho slova za bernou minci. Sotva otevřel pusu, už byl odmítán posměšky.

Ale tentokrát mluvil Motejl pravdu!

Ještě téhož večera přinesly večerní noviny obšírnou zprávu o běhu „Napříč městem“ a na druhý den přečetl třídní hochům ve škole tento oběžník:

„Městská péče o mládež se rozhodla po předchozí poradě s jinými povolanými činiteli uspořádat 3. dubna běh hochů našim městem za účelem propagace sportu u mládeže.

Běhu se mohou zúčastnit všichni hoši, kteří mají stálé bydliště v našem městě, kteří v den závodu jsou nejméně desetiletí a nejvýš patnáctiletí a jsou lékařem uznáni schopnými pro běžecký závod.

Účastníci běhu budou rozděleni na tři skupiny, a to ve stáří 10-11, 12-13 a 14-15 let. Délka trati bude úměrná věku závodníků!

Lékařská prohlídka se koná bezplatně každý den v městské úřadovně od 8 do 12 a od 14 do 18

hodin. Tamtéž se přijímají přihlášky.

Všichni zdraví hoši našeho města, změřte své síly, přihlaste se k závodu!“

Účinek této výzvy byl ohromný. Ve třídě nastal nepopsatelný hluk. A třídní se ani nesnažil zjednat ticho. Jenom se usmíval.

Vždyť to byli jeho hoši, kteří projevili takové nadšení pro krásnou a zdravou věc, vždyť to byla jeho třída a on byl jejich třídním…

Přihlášek bylo tolik, že tři městští lékaři měli s prohlídkou hochů plné ruce práce.

Dost hochů nebylo k závodu připuštěno. Někteří z nich byli náchylní k srdeční vadě, jiní měli nemocné plíce nebo byli slabí a námahu závodu by dobře nevydrželi.

Trať závodu byla brzy známa a ti, kteří chtěli závodit, se s ní často seznamovali. I Petr tudy několikráte běžel, vždy brzy ráno, kdy ještě téměř nikdo nebyl na ulicích a kdy ani Jižní rychlík nestál na začátku náspu za tovární čtvrtí…

## *21 BĚH „NAPŘÍČ MĚSTEM“*

V Petrově třídě bylo čtyřicet pět hochů a jen devět z nich se k závodu „Napříč městem“ nepřihlásilo.

Z přihlášených však nebylo mnoho hochů k závodu připuštěno. Kdo jen trochu nevyhovoval lékařským předpisům, nesměl závodit.

Petr mezi odmítnutými nebyl. Byl přijat k závodu bez jakékoli námitky prohlížejícího lékaře, právě tak jako přihlášený Ruda Lorenc a ještě asi patnáct jiných hochů z jejich třídy.

Závod „Napříč městem“ se stal dostaveníčkem opravdu zdravých a zdatných chlapců.

Třetího dubna odpoledne bylo jimi zaplněno skoro celé tržiště, kde byl start k běhu.

Někteří hoši byli oblečeni v žákovské či dorostenecké dresy svých klubů, jiní měli trenýrky a bláznivě strakatá barevná trička, aby si jich lidé spíše povšimli.

Pak byli překřičeni hromovým hlasem, který vycházel ze zesilovače:

„Haló – haló, závodící hoši z nejmladší kategorie, zaujměte své stanoviště u pekařských dílen. Kategorie střední má sraz u kašny, kategorie nejstarších před radnicí. Tam vám budou také odevzdána závodní čísla. Diváci ať se nemíchají mezi závodníky.“'

Zmatek ustal. Každý věděl, co má dělat, kam se postavit a maminky i tatínkové přestali do chlapců mluvit.

Petr se skoro zděsil, když spatřil to úžasné množství hochů ze své střední kategorie. Všechny je musí předběhnout, chce-li dobýt první místo!

A bylo jich víc než šedesát!

Zmateně a zklamaně je pozoroval. Někteří měli rychlé nebezpečné nohy. Nohy jiných byly opět k běhu neschopné celou svou stavbou. Pomalu si vybíral ty, kteří se mu zdáli být nejrychlejšími a kterých se při běhu musí nejvíc držet a nepouštět je z dohledu.

Ruda Lorenc se svýma svalnatýma nohama byl mu souperem nejnebezpečnějším. Kdyby se mu jenom podařilo ho předběhnout! Petr se již docela vžil do úlohy vítěze nad Rudou. Ten měl dnes na koleni obvaz, ale zdálo se, že mu rozbité koleno nebude vůbec překážet.

Právě se sebevědomým úsměvem rozmlouval se všemi hochy, kteří ho znali. Všichni viděli, že se závodu nebojí. Že je docela kliden. Všichni ho viděli a všichni byli o jeho klidu přesvědčeni.

Ale to bylo jen proto, že ještě nedovedli číst z lidské tváře. Snad každý dospělý člověk by mohl Rudoví vyčíst z očí, že je zneklidněn, že se bojí…

Ano! Ruda Lorenc měl strach! Měl strach z toho, že ho někdo předčí v dnešním závodu, že mu ubere na oblíbenosti. A tušil také, kdo to bude: Petr Solnar!

Poprvé se Petra bál. Poprvé se před ním cítil slabý a zahanbený, i když závod ještě ani nezačal. Ruda Lorenc několikrát viděl Petra Solnara při jeho ranním běhu o závod s rozjíždějícím se Jižním rychlíkem. A věděl, že nikdy nedokáže běžet takovou rychlostí jako Petr.

„Haló – haló, kategorie nejmladších nechť nastoupí k startu!“

Náměstím se ozval křik a barevný houf desetiletých a jedenáctiletých se začal strkat u dlouhé bílé čáry na dlažbě.

Pak bylo dáno několik pokynů a za několik vteřin hoši vylétli od čáry a běželi určenou tratí.

Vše umlklo. Ale dříve, než běžci doběhli za první nároží, byl již houf roztrhán – a když poslední běžec zmizel za nárožím, vzrušený hukot se opět ozval náměstíčkem. Petrovi tlouklo srdce jako zvon. Snažil se zhluboka dýchat a nutil se do klidu. Teď, již teď přijde řada na jeho kategorii!

Ze vzrušených a zmatených myšlenek ho vyrušila hádka mezi hochy. Vtlačil se do hloučku mezi ně. Tužanský a Ruda se hádali.

„Sundej ten obvaz," křičel rozzlobeně Tužanský.

„Co je ti do toho –" odporoval Ruda a červeň mu stoupala do tváře.

„Je mi do toho –"

„Není."

„Nepoběžím s padavkou…"

„Jdi se bavit se svou babičkou."

„Vždyť já vím, co v tom vězí," procedil Tužanský a jedním pohybem strhl Rudoví obvaz s kolena.

Rudová hezká tvář byla temně rudá hanbou a hněvem. Jeho koleno bylo úplně neporušeno.

„Že se nestydíš, slečinko," křičel na Rudu Tužanský. „Bojíš se, že nevyhraješ a tak sis zavázal koleno, aby ses pak mohl vymluvit na rozbitou nohu. Sportovče!"

„Neplácej," tlumeně a zlobně volal Ruda. „Tebe by mohli přidávat do kouzelných obálek, co máš rozumu."

„Kdybych měl drobné, tak si tě koupím, člověče," posměšně se chechtal Tužanský.

Pak byli voláni ke startu. Hádka byla v mžiku ukončena; všichni se postavili na startovní čáru.

Petr se jako zázrakem uklidnil a jeho dech se stal pravidelným.

Snad to způsobil objev, že Ruda má ze závodu strach.

Petr si chtěl stoupnout vedle Rudy, aby ho měl stále na očích, ale všechna místa vedle něho byla již obsazena.

Na znamení všichni vyrazili. Petr se opozdil o zlomek vteřiny, ale věděl, že na takovou vzdálenost to nic neznamená.

Někteří hoši se nerozumně hnali rychle vpřed. Petr tušil, jak to s nimi v nejbližších ulicích dopadne. Budou vysíleni a neschopni pro finiš.

Klidně pracoval rukama směrem vzhůru, aby plíce měly dostatek volnosti i vzduchu. Patami měkce dopadal na zem. Špičky nohou si šetřil až na konec.

Chvilkami pohlédl kolem sebe. Na chodnících stálo –pobízející obecenstvo. Před ním bylo asi deset běžců, kteří měli několikametrový náskok. Ruda Lorenc běžel Petrovi téměř po boku. Za nimi supěla značná část ostatních běžců, roztrhaná daleko dozadu.

Probíhali ulicemi bez značnějších změn v pořadí.

Čím blíže k cíli, tím bylo obecenstva více a jeho křik byl vzrušující.

Petr si to uvědomil. Začal dohánět přední běžce.

Již jich je před ním pouze sedm. První dva však .běželi značně vpředu.

O Rudu se Petr již nestaral. Naklonil se a začal běžet po špičkách.

Ještě šest. A ti první dva vpředu nějak umdlévají.

Nebo Petr tak rychle běží?

Křik obecenstva se vzmáhá, ale Petr již neslyší jednotlivá slova.

Lidé na chodnících se mu v očích slili v jedinou strakatou čáru. Dělají se mu červené mžitky.

Již má dohánět jen ty dva první chlapce. Podaří se mu to?

Pot se z něho jen leje. Na Rudu nemyslí vůbec.

Jen ti první dva…

Ale vzdálenost se krátí. V dáli již vidí cíl…

Naklání se dopředu, jak nejvíc může. Hlavou mu nejasně kmitají dvě slova: „Jižní rychlík – Jižní rychlík."

Ano, musí se hnát jako Jižní rychlík. Jižní rychlík ho učil běhat. Byl by to nevděk k tomu masivu kovu, aby nyní nezvítězil. Co by si ta lokomotiva o něm pomyslila?

Petr si podvědomě představuje Jižní rychlík jako živoucí bytost, které se musí odvděčit.

Již se vtlačil mezi dva první běžce. Našlapuje ještě více na špičky a ještě silněji se jimi odráží.

Zdá se mu, že běží strašně kostrbatě, že se nedotýká téměř ani země, a kdykoliv se jí dotkne, že musí ztratit rovnováhu.

Nikdy v životě tak rychle neběžel! Cítí, že by teď rozjíždějícímu se Jižnímu rychlíku stačil mnohem větší kus než obvykle…

Najednou běží sám.

A tam je cíl!

Jak dlouho může běh ještě trvat? Několik vteřin.

To přece vydrží!

V mysli se obírá sám sebou, jako by byl druhou osobou.

A do svých nohou vkládá poslední zbytek sil.

A najednou ho něco měkce řízlo do prsou, jen tak docela lehce – jako papír.

To vběhl Petr do cílové pásky!

A první…

A sám!

## *22 PETR SE CHÁPE PŘÍLEŽITOSTI*

V dalších dnech byl Petr jakoby omámen slávou.

Neskonale ho těšilo, že zvítězil nad tolika hochy, ale úzkostlivě se snažil, aby na sobě nedal nejmenší známku této radosti znát.

Snažil se udržet ve své tváři výraz lhostejnosti, zvláště tenkrát, když si hoši položertem na něho ukazovali jako na vítěze, nebo když mu říkali „světový rekordman“.

Těšila ho pozornost a mluvení hochů o jeho výkonu, a přece, když k takovému rozhovoru došlo, byl mu velmi nepříjemný; nikdy totiž nevěděl, jak se má při tom tvářit. Měl obavy, aby si hoši nemyslili, že je pyšný. Nezpychl. Byl jen zmaten. Ve škole i doma.

Ve třídě chodil bezúčelně o přestávkách z lavice a opět zpět a zčervenal, když viděl, že ho některý z hochů pozoruje. Neměl nikde stání. Byl jako vyjevený.

Doma neustále prohlížel diplom a sošku běžícího chlapce, kterou dostal u cíle závodu.

Neslyšel a neviděl. Když maminka chtěla, aby jí podal koště, přinesl kbelík s hadrem. Paní správcové řekl odpoledne „dobré jitro“.

Byl si vědom svého stavu, a přece se mu nepodařilo jej zlepšit, přijít do starých kolejí. To trvalo několik dnů po jeho slavném vítězství.

Ruda Lorenc byl v závodě až na sedmém místě. Nikdo nečekal, že se tak špatně umístí. Na Rudu to byl opravdu špatný výsledek.

I on sám byl jím nemile překvapen.

Tužanskému sliboval strašnou pomstu za prozrazení svého úmyslu s obvázaným zdravým kolenem.

Mnohým hochům se Ruda tímto činem zprotivil ještě více, než když tenkrát v zimě uhodil při hokejovém zápasu Petra do tváře.

Ruda kopal hrob své oblíbenosti.

V pondělí si Petr doma zapomněl přesnídávku a musil si jít koupit něco k snědku dolů do přízemku ke školníkovi.

Každou přestávku vykládal školník svůj malý krámek na prkno u okna v zákoutí chodby před skladištěm. A třebaže se po třídách tvrdilo, že v jeho prodávaném kakau byl nalezen utopený šváb a párky že jsou staré, vždy měl dost zákazníků.

Petr sem dolů nikdy nezavítal, poněvadž zde neměl nikdy co dělat. Až dnes. A ta nepatrná maličkost, že si zapomněl doma přesnídávku, byla příčinou úplného převrácení celého jeho života.

„Hleďme světového rekordmana. To máme dnes vzácného zákazníka,“ přivítal ho školník.

Petr byl opět celý rudý. Roztržitě si koupil dvě obložené housky a odcházel. Ale ne daleko. Náhle ho zarazila na stěně visící čtvrtka, pomalovaná a s podivným textem:

„Haló hoši!

Blíží se období slunečných jarních dnů a s ním touha zažít něco krásného a velikého, co jste dosud nepřežili.

Chcete v tom kouzelném jaru nalézt, co by vás bavilo a těšilo tak, jako ještě nic předtím?

Zveme vás k nám, do junáckého oddílu: staňte se skauty!

Naleznete u nás dobré, slušné a věrné kamarády.

Naučíme vás písničkám, jaké jste ještě neslyšeli.

Budete střílet z ohromného luku jako Indiáni.

A zacházet s lasem jako staří zálesáci.

Zhotovíte si své vlastní totemy.

Zůčastníte se krásných a dobrodružných výprav.

Dokážete, jak jste dovední, odvážní a vytrvalí, skládáním různých napínavých zkoušek.

Získáte odznaky za své vědomosti a budete nosit pěkný stejnokroj.

O prázdninách pojedete do lesů, k vodě, kde si postavíme tábor. Budete sami vařit a žít životem zálesáků, o jakém jste dosud jenom četli.

Uvidíte les při západu slunce i v ranních červáncích a v záplavě měsíčního světla.

Budete hrát hry, jaké jste ještě nehráli.

Naučíte se vázat námořnické uzle, signalizovat a mnoho a mnoho jiných věcí, které každý chlapec nedovede.

Přijďte se k nám podívat na oddílovou schůzku ve středu ve tři hodiny odpoledne do naší indiánské klubovny za Západní branou.“

Tohle vše že by Petr mohl prožít?

Hlava se mu až zatočila.

A dokonce jestli chce? Jak by nechtěl!

Zvonek ohlašuje konec přestávky, hoši se rozbíhají do svých tříd a je slyšet jejich klouzání u dveří, jak se v běhu zastavují; ale Petr pořád Ještě čte.

Hlavně tu adresuj Tu adresu aby nezapomněl – což kdyby tam ten leták po škole už nebyl?

Do třídy vletěl právě před profesorem češtiny a jeho první pohled padl na Cyrina. Bylo to možné, že on byl také kdysi skautem?

## *23 DOMEK ZA ZÁPADNÍ BRANOU*

Pro Petra to byla vlastně dost těžká věc.

Nebyl sice zvyklý, že by vše za něj obstaral tatínek nebo maminka, ale také nebyl nějak příliš samostatný.

Někteří hoši, které znal, byli zapsáni v dorostu fotbalového klubu, jiní cvičili nebo zkrátka vůbec něco _ dělali. Jen Petr nebyl nikde.

A tak to byl velký čin pro Petra – jít někam mezi naprosto neznámé hochy a říci jim: „Já bych chtěl mezi vás…“

Ale Petr toužil po kamarádu nebo kamarádech, jaké ještě nikdy nemohl nalézt; a byla to příliš silná touha, než aby ji mohla jeho dosavadní zamlklost a nečinnost potlačit. A tušil, že tam, kam chce jít, nalezne opravdové přátele.

A pak ty krásné věci, které byly na vyhlášce napsány! Což nebyly jeho dávným snem?

„Ale nikam se nepůjdeš dát zapsat,“ pravil otec tvrdě, když Petr nesměle ohlásil svůj úmysl stát se junákem. „Na výlety můžeš chodit se mnou a s maminkou – a mezi týdnem si vždycky najdeš dost zábavy.“ Mluvil jako tisíce a tisíce jiných otců, kteří o junáctví nevědí nic víc než to, že je to nějaké „výletování“.

„Snad bychom to Petrovi přece jen měli dovolit,“ řekla potom maminka, „četla jsem už o tom tolik pěkného. Vždyť to může zkusit.“

Tím měl Petr vyhráno a ve středu odpoledne se s tlukoucím srdcem vydal k Západní bráně.

Byla až na konci města, kde ulice končily na širé pláni, porostlé sporou travou a vybledlou

šalvějí.

Za branou nalezl domek, který již viděl několikrát, když přišel náhodou v tato místa; ale nikdy si ho blíže nepovšiml. To je jistě ta junácká klubovna.

Petr dlouho otálel v okolí.

Každou chvíli vešel do domku nějaký chlapec, někdy dokonce dva nebo i tři pohromadě.

Slyšel, jak každý nový příchozí je v klubovně vítán veselým křikem a voláním.

Pak se Petr vzmužil, zaklepal a vstoupil dovnitř.

Dech se v něm zatajil a byl zmaten. Tolik chlapců kamarádů pohromadě! Nevěděl, co říci a na koho se obrátit.

Ale již tu byl jeden z hochů; zvesela se na něho díval a Petr mu tiše řekl: „Četl jsem vaši výzvu, že přijímáte nové členy. Chtěl bych být také skautem."

Hoch se po Petrových slovech usmíval ještě víc. „Nu, správné lidi můžeme vždycky potřebovat," řekl. „Ale pojď, představím tě Salimu. Víš, to Je náš vedoucí."

Vedl zmateného Petra do vedlejší menší místnosti.

„Sali –" volal ještě za dveřmi, „vedu nováčka."

A Petr znovu přednesl svoji žádost a dodal, kde výzvu četl.

Sali byl mladý muž s pevným a jistým pohledem. Podal Petrovi ruku a ten ji stiskl, sice upřímně, ale přece nějak neohrabaně.

„Výborně," pravil Sáli, „hoch, který k nám přijde sám, aniž by ho přivedl tatínek za ruku nebo kamarádi, ukazuje podnikavost, rozhodnost a je nám dvojnásob vítán.

Zařadíme tě do družiny Vlků, potřebuje právě doplněni. Je to docela nová družina. Ale pojďme teď k hochům, právě začíná naše schůzka."

Všichni tři vešli opět do hlavní místnosti, přičemž si Petr uvědomil, že řeči o družinách ani trochu nerozuměl.

Stěny klubovny byly sice pobity dřevem, ale na dřevě byly barevné malby. Proti dveřím byl indián v nadpřirozené velikosti, vlevo byli vyobrazeni rudoši kolem táborového ohně.

Šum v místnosti ztichl a Sali pravil:

„Hoši, přišel k nám nový kamarád. Myslím, že tu nezná nikoho z vás, ale tím více se musíme snažit, aby se cítil u nás jako mezi svými a aby se mu junáctví zalíbilo. Ostatně, seznámí se s námi hned." Pokynul hochům a ti si stoupli do čtverhranu.

„Je našim zvykem," pravil pak Sáli Petrovi, „že se všichni představíme s každým novým chlapcem. Jdi teď od jednoho z nás ke druhému a povězte si navzájem svá jména."

Petr tak učinil. Každý hoch při vyslovení svého jména podal mu levou ruku a pravou přitom udělal jakési podivné znamení. Teď si také Petr uvědomil, proč prve podal Salimu ruku tak neohrabaně: podal mu totiž pravou a Sali jemu levou.

„To je jeden z našich zvyků podávat si levou ruku," vysvětloval Sali. „Levá ruka je blíže k srdci."

Těch jmen a přezdívek, jež Petr při seznamování vyslechli Snad jen sotva třetinu z nich si zapamatoval. A sám své jméno pronesl nejméně dvacetkrát.

Náš oddíl je rozdělen na čtyři družiny. Každá družina má ve znaku nějaké zvíře a podle toho nosí i barevné stužky na kroji; obraz zvířete Je rovněž vyšit na družinové vlajce. Tak máme družiny Bobrů, Medvědů, Tygrů a Vlků.

V každé družině je šest hochů, jen u Vlků jsou prozatím čtyři, a tak budeš přiřazen k nim."

Potom mu ukázal na jednu ze stran čtyřhranu, kde stáli pouze čtyři hoši.

Z této čtyřhranné řady vystoupil jeden z hochů a pravil Petrovi: „Vítám tě do naší Vlčí družiny."

A Petr si rád stoupl k nim do řady jako novopečený pátý člen.

Dozvěděl se ještě, že každá družina má jednoho hocha, který ji řidl, dbá na všechno, co se jí týká, odpovídá za ni, a že se nazývá „družinový rádce".

U Vlčí družiny byl rádcem hoch, který se ujal Petra při jeho příchodu do klubovny a který Petra i teď vítal Jako nového člena družiny. Jmenoval se Viktor.

## *24 NA SCHŮZCE*

Když hoši zasedli za dlouhý stůl, přisunuty teď doprostřed místnosti, začala vlastní schůzka. Sali mluvil o poslední výpravě a vypočítával, kolik bodů na ní která družina v nějakých záhadných závodech získala. Přitom se zmiňoval o jednotlivých příhodách a hoši se smáli a přidávali své legrační poznámky, až nakonec smíchem nakazili i Petra.

„Tak co, Pipidufko, jak dlouho ses myl doma od té smůly?“ řehtal se na druhém konci stolu jeden z hochů.

Pipidufka mu jen odsekl: „Ty můžeš nejvíc povídat, ty jeden přístavní kouzelníku – sám sis udělal díru na kalhotech jako hrom – a jinému se budeš posmívat…

„No, taková díra to nebyla, jako když si Mrzout roztrhl tenkrát trenýrky, smočil si jiný hoch, jemuž říkali Chrobák.

Mrzout se zamračeně podíval na Chrobáka a řekl: „Ale Chrobáku, neohřívej staré klepy.“ Zdálo se, že nemá příliš rád legraci.

Ztichli, teprve když opět Sali zahovořil.

Mluvil o věcech, kterým Petr vůbec nerozuměl. Bodování, služby oddílu, klubovní služba, něco o družinových stolcích, podmínky soutěže o titul mistra v uzlování – a zase chechtot s nějakým dědečkovým kufrem. To všechno byly věci, do nichž měl Petr vniknout jen poznenáhlu.

Líbilo se mu, že každý mohl pronést své mínění a návrh. Sali s každým hovořil, nikoho nepřezíral. Byl Petrovi stále milejší.

„A nyní se musíme dohodnout,“ řekl pak Sáli, „kam se vypravíme příští neděli.“

„Do Vlčích skal, do Vlčích skal,“ ozval se křik od druhého konce stolu. „Cestou tam se může krásně hrát na pašeráky.“

„To je lépe jít do Žlutého údolí,“ navrhovali hoši z Medvědí družiny, „nebo na Měsíční kopec.“ Petr ani jeden z těchto podivných názvů neznal, Nebylo pochyby, že junáci mají svá vlastní jména pro různá místa. Mlčky seděl, pozoroval hochy a naslouchal jejich návrhům.

Ale teď promluvil Viktor: „Navrhuji jít na louky u Zlatonosné říčky. Smí se tam jít jenom teď na jaře, když není vysoká tráva. Využijme toho.“

Někteří hoši se k Viktorovi přidali. „Ano – k Zlatonosné říčce – to je nejlepší. – Budeme se brodit a stavět přehrady…“

Petr přidal svůj hlas. Vždyť to navrhla jeho družina, musí jí tedy pomáhat. Spatřil, jak Viktor na něj pohlédl – a v tom pohledu byl souhlas.

Pak se hluk vzmáhal, ale Sali jej utišil jediným hvízdnutím na silnou píšťalu. Stávalo se to vždycky, když začalo příliš mnoho hochů mluvit najednou.

„Dobrá, jdeme na Zlatonosnou říčku,“ pravil. „Sejdeme se zde před klubovnou v neděli v půl osmé ráno. Vezměte s sebou tyče, vlajky a stany.“

Složil pak některé své věci a dodal:

„Ale dnes jsme již dlouho povídali a ještě málo si zahráli. Připravil jsem pro vás jednu hru, když zde včera nebyla schůzka.“

Šum zmlkl docela.

„Hleďte –“ pokračoval Sáli. „Ukryl jsem v této místnosti padesát barevných papírků. Jsou schovány tak, že od každého je vidět alespoň malý kousek. Nemusíte nic odstavovat ani odkrývat. Spatříte je odevšad, máte-li jen trochu otevřené oči.“

Hoši se pustili do hledání. Brzy byl Pipidufkou nalezen lístek v trámu u stropu, pak opět jiný, zastrčený za jakousi vývěsku na zdi.

Hledači horečka se hochů zmocnila úplně. Tady je zase jeden za okenní záclonkou. A tady u Medvědího stolku pod nohou.

Pak dlouho nic.

Petr už měl čtyři lístky, ale když pohlédl na Viktora, uviděl v jeho ruce lístků tolik, že byl až překvapen.

Pomalu se nálezy stávaly řidšími, až Sali posléze ukončil hledání.

Při počítání vyšlo najevo, že Viktor měl skutečně nejvíce lístků ze všech hochů. Petr zůstal při svých čtyřech lístcích, ale bylo také několik hochů, kteří jich měli ještě méně.

Hned po ukončení počítání si hoši zahráli „slepý lov“.

Ke dvěma různým koncům stolu byli postaveni dva hoši. Oba měli zavázané oči. Jeden nevěděl o druhém, kde se nalézá, protože byli rozestaveni až po zavázání očí.

První byl myslivcem a měl za úkol dotknout se druhého, který byl jelenem. Při honbě se. ale pořád museli držet rukama okrajů stolu.

Ostatní hoši stáli opodál, aby jim nepřekáželi, a chovali se úplně tiše, protože hoch-myslivec šel za jelenem kolem stolu pouze podle sluchu.

Každou chvíli některý z hráčů měnil směr svého opatrného plížení se kolem stolu – a když při jednom takovém obratu jelen sám vběhl myslivci přímo do náruče, mohli se diváci usmát.

Skoro všichni se při této honičce vystřídali.

Pak Sali hru .poněkud změnil. Pouze jeden z hochů měl teď oči zavázány a všichni ostatní se prohánělí s očima otevřenýma kolem dlouhého a důkladného stolu, snažíce se, aby je „slepý“ nelapil.

Nyní již hra nebyla tak tichá. Nastaly dramatické okamžiky, kdy bylo možno před slepým se zachránit jen rychlým skokem na desku stolu nebo pod stůl.

A to všechno samozřejmě způsobovalo ohromný křik.

I sám Sali hrál a smál se s ostatními.

Při hrách ztratil Petr svoji ostýchavost docela. Hoši na něho vesele pokřikovali a on sám byl rozohněn spádem her.

A stéle více a více si uvědomoval, že konečně, konečně nalezl kamarády, jaké si přál.

A Viktor – Jaký to byl skvělý chlapec!

Ještě po ukončení her, když už se hoši po vůdcově .doslovu rozcházeli domů, šel Viktor doprovodit Petra k domu a vyprávěl mu mnoho o junáckém oddílu.

Petr ani nestačil všechno vnímat.

Ani doma, když byl již sám a uléhal, se z té nově nalezené krásy nevzpamatoval. Probíral v duchu každou Jednotlivou podrobnost z dnešního odpoledne, na kterou si mohl vzpomenout.

A bylo toho tolik!

Úžasně tolik!

## *25 DRUŽINA VLKŮ*

Celý oddíl měl svou společnou schůzku vždy ve středu, kromě té však každá družina měla ještě jednou týdně svoji schůzku družinovou.

Vlci měli schůzku vždy v pátek odpoledne. A na ten první pátek se Petr těšil tak. jako ještě nikdy.

Viktor zde již byl, když Petr přišel. Také Chrobák, Robin i Jarka už cosi v klubovně kutili. To bylá celá Vlčí družina.

„Už jsme myslili, že nám ztratíš body,“ podával Viktor Petrovi ruku.

„Proč bych je měl ztratit?“ divil se Petr.

„Inu – přesná docházka znamená body,“ smál se Viktor. „Přijdeš-li včas, dostává družina za tvoji účast deset bodů. Opozdíš-li se, dostane jen sedm. A nepřijdeš-li vůbec, nedostane družina ani ty samozřejmě nic. O tom bodování ti budu ještě dlouho vykládat.“

Podíval se na klubovní hodiny. „Ještě deset minut a začneme schůzku.“

Každý družinový rádce dostával od Saliho písemný program, v němž bylo napsáno, čím se mé družina na své schůzce zabývat. Když byla s tímto programem hotova, mohla si dělat, co jí bylo libo.

Dnes bylo na programu cvičení v signalizování semaforem a Petr byl více než udiven, když viděl, jak se hoši dorozumívají jen nějakými podivnými pohyby rukou s praporky.

„Všemu se naučíš,“ řekl mu Viktor, „nemůžeš všechno umět hned.“

Potom roztrhl zelenou obálku, vyňal z ní popsaný list a řekl:

„Zde nám Sáli připravil závod ve všímavosti. Bude samozřejmě počítán rovněž na body.“ – „Sali se nás v tom dopisu ptá na nějaké věci; máme odpovědět, aniž bychom se na ně předem dívali.“

„Tak, první otázka: Který roh zdi zvenčí naší klubovny je nejvíce oprýskaný?“

Petr sebou mimoděk škubl; chtěl vyběhnout před klubovnu a na rohy se podívat, ale hned si uvědomil podmínku závodu: nikdo se před odpovědí nesmí o tázané věci přesvědčovat.

„To opravdu ukáže, jak jsme všímaví,“ smál se Viktor. „Kromě Petra každý z nás viděl naši klubovnu nesčíslněkrát a mohl si tedy zdí dokonale povšimnout.“

„Je to ten roh v tuto stranu,“ pravil pevně Jarka. „Ten je nejvíce otlučen. „Kdybys neplýtval rozumem,“ usazoval ho Chrobák. „Nejrozbitější roh je náhodou zrovna na druhé straně.“

Přeli se a byli nejisti ve svých výpovědích. Nakonec napsali na list odpověď, navrženou Viktorem. Ale otázek bylo více a všechny takové!

Jak je asi dlouhý (zvenčí) náš domek?

Jsou všechny okenní rámy stejně natřeny?

Co je vyryto na klíce u dveří?

Jsou dveře širší než okna nebo naopak?

Otázek bylo celkem deset, a to vesměs na věci, které hoši vídávali stále a stále, aniž by si jich však byli nějak zvlášť povšimli.

Když jakž-takž zodpověděli všechny otázky, byla obálka s odpověďmi opět zalepena a pak hoši vyběhli před klubovnu se přesvědčit, jak se věci vlastně mají.

Poznali, že pouze pět otázek zodpověděli správně.

„To bude málo bodů,“ kabonil se Chrobák, ale Jarka ho těšil:

„Možná, že na tom nebudou lépe ani ostatní družiny.“

Nejvíce ze všeho byl Petr udiven a překvapen správnosti a poctivostí, s jakou byl závod konán.

Kdo by jim například mohl dokázat, kdyby se před zodpověděním otázek šli o každé dotazované věci přesvědčit?

Jak snadno by si tímto způsobem zajistili vítězství!

A přece to hoši neudělali!

Nebo: kdo mohl vědět, že někdo přišel pozdě na schůzku?

A přece Viktor správně vše vyplnil na zvláštním kartónu, jemuž se říkalo „družinové hlášení“. To bylo odevzdáno Salimu, aby věděl, jak schůzka dopadla, jaká byla účast a přesnost.

Ani pak, když hoši hráli hry, nešla ta poctivost Petrovi z mysli.

Byl tak zvyklý na všechny ty špatnosti různých hochů ze třídy, že tímto opakem byl neskonale udiven. Ale líbilo se mu to.

Bylo to mužné, otevřené jednání, poctivé a nezákeřné. Jednání, jaké až dosud mohl obdivovati jen u Velkého Jerryho na plátně Graksonu.

Po hrách hoši trénovali ještě na prostranství před klubovnou skok vysoký a nakonec se nahrnuli k oddílové knihovničce, aby si domů vypůjčili některou z mnoha knížek.

Po ukončení schůzky šla celá Vlčí družina pohromadě domů a Petr ještě cestou rozmlouval s Viktorem.

„Nováčkovskou zkoušku uděláš už v neděli u Zlatonosné říčky,“ sděloval Viktor. „Postarám se o to. Je to docela zábavná věc. Uvidíš, že se do těch uzlů docela zblázníš. A pak budeš moci nosit na kroji naši domovenku.“

Kroj! Na ten se Petr chtěl již dříve zeptat.

„Není drahý? A kde si jej koupím?“ vychrlil ze sebe.

„Drahý není,“ upokojil ho Viktor. „Nejlépe ale bude, když budu při nákupu s tebou, abych ti poradil.“

„Šel bych si jej koupit zítra,“ navrhl nesměle Petr. „Měl bys čas jít se mnou?“

Viktor jen přisvědčil a umluvili se, že se sejdou zítra ve tří hodiny odpoledne v Zelinářské ulici. V ní byla prodejna junáckých potřeb.

## *26 NEJKRÁSNĚJŠÍ OBLEK PRO CHLAPCE*

Když se maminka za Petra přimluvila, aby se mohl stát junákem, neříkal tatínek už nic.

Smířlivě Petrovi dokonce nabídl, že mu zaplatí polovinu všeho, co vydá za junácké potřeby, a tak Petr nemusil sáhnout do svých úspor ani tak příliš hluboko, jak si myslil.

Skoro o půl hodiny dříve, než měli s Viktorem umluveno, přišel Petr k obchodu a prohlížel si výkladní skříně s novými a záhadnými věcmi.

„Haló, tady jsem," zavolal mu někdo přímo u ucha a Petr již tiskl Viktorovu levičku. Pak vešli do krámu.

Mladý prodavač se jich ujal. Petr nechal mluvit Viktora, ten věděl nejlépe, co a jak koupit.

Spousty krabic vyrukovaly na pult.

„Bude mně ta košile dobrá?"

A Viktor zkušeně kladl zbrusu novou junáckou košili Petrovi na prsa a porovnával rukávy.

„Trochu malá. Po vyprání se látka srazí; měl bys potom krátké rukávy. Tahle už je větší. Ano – právě jako na tebe šitá."

Celými desítkami rad byl Petr zasypáván.

„Kalhoty ze stříbřitého manšestru. Ano, tyhle ty."

„Nejsou mně krátké?" osmělil se Petr namítnout.

„Ty máš jistě nohy vyžehlené podle sudu," rozesmál se Viktor. Myslil tím, že má Petr asi křivé nohy a pohleděl na Petra.

„A hleďme – nemáš. Tak jen si nech ty krátké. Počkej, až uvidíš moje."

Prodavač s Viktorem souhlasil a řekl, že nejpohodlnější jsou kalhoty co nejkratší. A Petr si byl vědom, že má nohy svalnaté a dobře rostlé. A tak se kraťoučké kalhoty stěhovaly k ostatním vybraným věcem.

Torna. Několik druhů. Prodavač nabízel:

„Tento druh je u junáků nejoblíbenější."

„Tak tu," vydechl Petr.

„Tyhle řemíňky jsou na pokrývku, tyto zde na kolíky do stanu. Uprostřed vzadu jsou na jídelní šálek."

Petr by něj raději koupil celý krám. Ale Viktor stál za ním jako přísná maminka nad rozmlsaným chlapcem a nedovolil mu koupit nic, co opravdu nebylo třeba.

## *27 POPRVÉ V KROJI*

Druhý den po nákupu, kdy měl Petr jít poprvé v kroji, se nemohl vzrušením dočkat rána. Již včera, když si doma zkoušel před zrcadlem a hlavně před maminkou, zda vše dobře koupil, shledal, že mu junácký kroj velmi pěkně sluší.

Nikdy mu žádný oblek tak neslušel. Ani přirovnat se k němu nemohly ty hrozné nedělní šaty, které měl od podzimu.

Dokud byl Petr ještě doma, bylo dobře. Ale když vyšel ve stejnokroji z domu, rozbušilo se mu srdce rozčilením.

Všichni lidé na něho hleděli a točili se za ním. Snažil se jít co nejsebevědoměji.

Zdálo se mu, že si ho lidé prohlížejí od hlavy až k patě a že v junáckém kroji vypadá nějak směšně. Cítil, jak mu pomalu, ale jistě stoupá červeň do tváří.

Potom však za sebou zaslechl několik příjemných poznámek – a jeho nejistota byla rázem ta tam.

U klubovny ho přivítal Chrobák a všichni se kolem Petra sesypali a žertem ho obdivovali. Ale nebyl to výsměch; svá slova myslili doopravdy.

Většinou byli hoši dobře rostlí a také jim kroj pěkně slušel. Mnozí měli kalhoty ještě kratší než Petr a jejich nohy byly dosud hnědé od loňského slunce.

Bylo však také vidět, že někteří z nich si svého kroje příliš neváží. Měli jej pomačkaný a

nedbale uvázané zmačkané šátky u krku. Jak to vypadalo nepořádně! Prostě – neuměli se do kroje obléci a pořádně jej opatrovat.

Zato Viktor byl oblečen „jako ze škatulky“. Jeho košile i šátek byly sice vybledlé od slunce a od stálého praní, právě tak i jeho kraťoučké manšestrové kalhoty. Ale vše bylo čisté a rovné.

Petr mohl na Viktorovi oči nechat. Ten si Petra znaleckým okem prohlédl:

„Tak jsme to včera dobře koupili, vid!,“ usmál se a hned upozorňoval hochy své družiny na nedostatky na krojích.

Ostatní rádcové družin učinili podobně a prohlédli kroje členů svých družin.

## *28 PETROVA PÍSEŇ*

Potom přišel Sali. Vyptával se na ledacos z minulých družinových schůzek, hovořil s družinovými rádci – ale když tlouklo půl osmé, zvážněl a zeptal se:

„Chybí ještě někdo?“

„My jsme všichni,“ hlásil hrdě Viktor za Vlky.

„My také,“ vykřikl Míša, rádce Bobrů.

„Nám schází Bublínek,“ řekl Pepa, rádce Tygrů; „ale ten ještě přijde, nikdy neumí být včas na srazu. Vždy se opozdí.“

Skukům, rádce Medvědů, hlásil zklamaně: „Z naší družiny tu není zase Safík, Škatulka a Mrzout. Takhle budeme pořád na posledním místě v bodování.“

Sali se poněkud zamračil.

„To je zase ten starý případ,“ prohodil.

Pak se přihnal Bublínek a Sali mu řekl: „Jedna z mnohých dobrých vlastností junáka je přesnost. Ty se však o ni nesnažíš, i když chceš být za junáka pokládán.“

Bublínek se zarazil a zčervenal.

A Petr si do paměti vryl Saliho slova.

Umínil si, že se ani jednou neopozdí a že vždy a na vše přijde včas. A vůbec – bude se snažit, aby i ve všem ostatním získal v oddílu nejlepší pověst.

Pak vyrazili.

Jarní slunce svítilo nezvykle oslnivě a mile hřálo.

První motýli se třepotali nad nízkou travou.

Na keřích se bělaly jehnědy.

Země voněla.

A hoši zpívali, smáli se, křičeli a mluvili všichni najednou.

Míjeli meze, přeskakovali potůčky, procházeli malými lesíky a znovu vcházeli na široké louky, odkud bylo vidět až daleko na obzor.

Petr se snažil, aby byl stále ve Viktorově blízkosti.

Snad proto, že Viktor byl první, kdo v klubovně Petra nejdříve oslovil, když se přišel přihlásit do oddílu; ale ať už tomu bylo jakkoli, Petr si ze všech hochů Viktora nejvíce oblíbil.

A pozoroval, že i ostatní hoši mají Viktora rádi, ale tak nějak jinak a více, než se mají rádi mezi sebou.

Petr v duchu přirovnával Viktora k Rudoví Lorencovi. I Viktor měl v sobě něco, co ho činilo obdivuhodným a co nutilo ostatní chlapce, aby mu věnovali své přátelství.

Jenomže zde, v junáckém oddílu, nebylo to nezdravé ovzduší jako tam ve třídě, kde hoši bojovali o každý úsměv nebo přátelské slovo Rudy Lorence a současně zapomínali na svoji důstojnost.

Viktor v sobě neměl ani stín urážlivého a nadutého chování Rudy Lorence.

Uprostřed toho přemítání Viktor na Petra zavolal:

„Haló, Petře, budeme dnes spolu stavět, chceš?“

„Co máme stavět?“ ptal se Petr rozpačitě a trochu se styděl, že Viktorovi nerozumí.

„Stan! Svůj stan budeme stavět,“ vysvětloval Viktor.

Každá dvojice hochů měla totiž na výpravě k používání jeden z oddílových stanů. A Viktor byl

určen, aby byl zpočátku Petrovi společníkem. Zařídil to tak Sali. Ale i kdyby o to Viktora nepožádal, jistě by tak stejně učinil. Neboť Viktor byl příliš dobrým rádcem své družiny, než aby nechal nováčka tápat. A Petr zase již příliš dlouho hledal k přátelství takového hocha, jako byl Viktor.

Po modrém nebi pluly bílé koráby mraků, ostře se rýsující a prosvícené sluncem.

Nyní se kousek jednoho mraku hroutí a chýlí se k výběžku jiného – více a více – a teď splývá s ním měkce a tiše.

Vítr hučí a Petrovi se od bílých mračen dělají v očích mžitky. A v duši mu zase zpívá jaro. Zase ty dva podivné, vzrušující tóny, vysoký a nízký.

Mají všichni hoši na jaře takové krásně myšlenky, jako má on, Petr?

Najednou je Petr tak úžasně šťasten, že našel kamarády. A tu se náhle rozběhl daleko do zelené louky a poprvé vyzpíval silným a čistým hlasem svou jarní píseň beze slov. Její dva tóny, zvučící něčím tak novým, divokým a krásným.

Někteří hoši se překvapeně na Petra zadívali, jiní se dali s pokřikem za ním, těšíce se po dlouhé zimní době z volného pohybu.

Ale Sali řekl: „On pochopil jaro…“

## *29 NA ZLATONOSNÉ ŘÍČCE*

Konečně dorazili ke Zlatonosné říčce.

Byl to spíše jen potok než říčka.

„Sali, tady bychom měli zůstat,“ křičel Míša, „je zde suché a rovné místo.“

„A tamhle jsme loni na podzim dělali ohníček,“ ukazoval Pipidufka.

Sáli dal povel a již hoši rozbalovali stanová plátna.

„Tak, Petře, rychle, ať máme stan první,“ vykřikl Viktor.

Petrovi se sevřelo srdce obavou. Teď jistě Viktora neuspokojí. Nikdy přece ještě nestavěl stan!

Do Viktora jako by byla nalita rtuť. Shýbal se a opět narovnával a kvapně na zemi upravoval dvě plachty. Petr se omezil pouze na to, co Viktor od něho žádal.

„Podej mi ten kolík…“

„A přines tamhle mou tyč.“

„A nějaký kámen na zatloukání.“

„Teď spínej tady ty olivky…“

Všude okolo se ozývalo tlučení kolíků do země.

Když se Petr při práci shýbl k Viktorovi, cítil z jeho vlasů zvláštní jemnou vůni. Byla to slaboučká, téměř neznatelná vůně jím používaného mýdla.

Petrovi se hlavou mihly představy umolousaných hochů z ulice se špínou za nehty a špinavými koleny.

Když dostavěli svůj stan, bylo již několik jiných postaveno.

„Myslím, že jsem ti zkazil rekord,“ omlouval se Petr a byl skleslý.

„Snad si nemyslíš, že jsem opravdu chtěl být první?“ smál se Viktor. „Jedině sehraná a zkušená dvojice může závodit ve stavění.“

Pak si uklidili věci do stanu, vyprázdnili trochu hliníkové krabice na jídlo a již Sali volal.

„Sázím se, že jste tohle ještě nehráli,“ pravil k nim, sotva se shrnuli do hloučku.

„Buďte chvíli tiše, abych vám mohl hru vysvětlit.“

Hoši se posadili a pohodlně uvelebili.

A skutečně! Sali jim pověděl o takové hře, že již při vyprávění hoši nedočkavě vstávali, netrpěliví a dychtiví.

A kolik takových her měl Sáli v zásobě!

Hoši hráli jednu za druhou a Petr měl stěží čas složit ve chvilkách oddechu nováčkovskou zkoušku.

## *30 PETROVO POZOROVÁNI*

Petr se obdivoval většině hochů, které v oddíle poznal. Každý z nich měl něco, čím se zdál být zvláštní a obdivuhodný.

Například Robin byl chlapec klidných a rozvážných pohybů. Stále něco kutil. Skoro všechno drobnější zařízení v klubovně vyšlo z jeho rukou.

Vyřezával, maloval, dělal létací draky, sbíral, známky a malým hochům z ulice spravoval koloběžky.

Hoši o něm Petrovi vyprávěli, že kdysi na výpravě, když seděli za deště ve stanech, si z dlouhé chvíle utrhal všechny knoflíky u košile a pak je opět přišíval, aby prý měl co dělat…

Chrobák byl už „starý klacek“ – začínal právě čtrnáctý rok, ale ještě pořád si liboval v dětských zábavách. Znal všechny dětské rozpočítávačky, začínaje „En ten ty tyjon ýbr karfiol –“ a konče „Enyky, benyky, kliky bé, ábr fábr dominé…“

Uměl mistrně napodobit chování malých dětí, šišlal jako ony a ze žertu dělal hliněné bochánky. Každou chvíli na někoho vybafl. Ale ze všeho nejraději pouštěl bubliny.

Stále při sobě nosil malou dřevěnou trubičku, a jakmile někde sehnal kousek mýdla a jídelní misku, už se hoši mohli obdivovat jeho bublinářskému umění. V tom byl Chrobák nenapodobitelný.

Škatulka byl rovněž zvláštní hoch a měl docela případné jméno. Nikdo neměl tak srovnané věci v torně jako on. V jeho tobolce byla pro každý druh peněz zvláštní přihrádka a nikdy se nestalo, že by dal peníz do jiné přihrádky, než do které patřil.

I ve škole byl takový. V lavici dával nalevo sešity, napravo knihy, pouzdro na násadky bylo vždy uprostřed.

A tak si o každém chlapci v oddílu tvořil Petr svůj vlastní názor.

Ale Viktor Petra zajímal nejvíce.

Cítil, že ve Viktorovi nalezne kamaráda na život a na smrt.

Ano, Viktor byl obdivuhodný

Zde v oddílu byli si všichni dobrými kamarády. Nebylo tu hádek a neshod jako ve škole. Všichni sice nebyli vzornými junáky. Někteří byli nepořádní, nepřesní a bez nadšení.

Ale Petr viděl, že i při těchto vlastnostech si neubližují ani slůvkem. Nebylo zde silných ani utlačovaných. Nikdo se zde nevyvyšoval, nikdo nebyl zahanbován.

Když si Petr všiml toho zvláštního přátelství ostatních hochů k Viktorovi, mimoděk je srovnával s přátelstvím svých spolužáků k Rudovi Lorencovi.

Ale tohle byl docela jiný případ. Viktor byl obdivuhodný hoch a přátelství ostatních si zasloužil. A bylo také vidět, že si toho váží a že jejich přátelství nezneužívá a ani není pyšný jako Ruda.

Ano, to byl pravý kamarád pro citlivého Petra.

Zprvu se nesměle snažil stýkat se s Viktorem i v některém z dnů, kdy nebyla žádná schůzka nebo výprava. Den, kdy neviděl Viktora, zdál se mu být dlouhý.

Chodívali spolu, často bez cíle, a Viktor Petrovi vyprávěl podivuhodné příhody a dobrodružství, prožité v oddíle. Vyprávěl mu o mnohých hoších, kteří byli v oddíle dřív, co dělali, jaké příhody se k nim vztahovaly a proč z oddílu odešli.

Byla to pestrá oddílová historie a ze všeho, co Viktor povídal, přímo čišela jeho oddanost k oddílu.

Zneklidňoval se, když někdy v některé družině něco neklapalo.

Byla-li v oddíle nějaká práce, Viktor se první o ni hlásil.

Petr nalezl nový svět. Našel něco, co ho činilo šťastnějším a pro co se nějak vyplatilo psát úkoly a dělat všechny jiné povinné všední věci, jejichž vykonávání je vždy tak těžké, není-li doprovázeno radostí.

Změnil se dokonale. Vyrostl a byl skoro o hlavu větší než Ruda Lorenc. Jen přísnost v očích mu zůstala z té doby, kdy se tak trápil nad svým sporem s Rudou. A hoši o něm tvrdili, že je podobný Velkému Jerrymu, který měl přece také černé oči a černé vlasy.

A Velký Jerry byl obdivuhodný!

Přátelství a obdiv většiny hochů ze třídy k Petrovi rostly, aniž by o tom Petr věděl.

A kdo by se divil, že to nepozoroval?

Což neměl často oči i mysl jen pro svůj nový krásný život, který objevil v dobrém junáckém oddílu?

## *31 PŘÍPAD OLDŘICHA TOBIÁŠE*

V Petrově třídě bylo mnoho ustanovení.

Tak například v umývání tabule se dvojice hochů střídaly jednou týdně, vždy po lavicích.

Rybin rozdával hochům školní sešity a po ukončené hodině je opět sbíral.

Krulišovi byla svěřena školní knihovnička. Vybíral hochům knihy, jejichž čísla mu dali, zapisoval datum vypůjčeni i vrácení a ukládal pokuty za pozdě odvedené knihy.

Pavlis z první lavice měl na starosti prohlížet desky lavic a oznamovat ty, kteří do desky ryli nápisy, dělali na nich zářezy a jinak desku poškozovali. Pavlis svědomitě zastával svůj úřad, ale jednou přece jen musil zamhouřit obě oči. A to nad Rabanovým mistrovským dílem.

Raban vyryl špičkou nože do měkkého dřeva desky celé bludiště hlubokých rýh, navzájem propletených a zmotaných. To byly koleje, po nichž pak volně držená tužka sama špičkou probíhala, aniž by musil být její směr ovládán rukou.

Na rozích desky i uvnitř plochy byla namalována „nádraží“, odkud koleje vybíhaly a jiné se jich jen potýkaly. Na nádražích i křižovatkách byly rýhy označeny nápisy, podle nichž se poznalo, do kterého nádraží která kolej vede.

Bylo to úžasně spletité a jediný Raban, tvůrce tohoto díla, vyznal se dokonale v husté síti této železnice.

Hoši o přestávce stáli vždy kolem a říkali Rabanovi, odkud a kam má s tužkou jet. A Raban jel nejkratší cestou, vždy přesně a správně. Každá kolej měla svůj cíl, svůj účel.

A stále své dílo zdokonaloval. Při každé nezáživné hodině ryl do desky nové koleje, tvořil na okrajích nová nádraží (uvnitř plochy už nebylo pro ně místa) a kombinoval spojky, jimiž by zkrátil některé cesty.

Mohl Pavlis oznámit takovou věc? Ne i upokojil své svědomí jen prohlášením, že nikdo jiný nesmí do své lavice rýt napodobeniny Rabanovy železnice. Jediný Sýkora se o to pokusil, ale byl ztlučen a musil své započaté rýhy zahladit ztvrdlou střídkou chleba.

Ve třídě musilo být stále čisto. Jedno z dalších ustanovení znělo: pod kým budou nalezeny papírky nebo ohryzky, ten musí vybírat smetí po celé třídě.

Nejvíce a nespravedlivě byl tímto ustanovením trestán Oldřich Tobiáš. „Zabiječi“ měli před Tobiášem jakýsi opovržlivý strach, protože jeho otec byl významným úředníkem městských jatek a rozhodoval o propouštění jatečních dělníků, jimiž byli právě otcové „zabiječů“.

Ale Tobiáš nebyl zlý hoch. Byl zaražený, v zápasech bojácný. Spory, když už je vůbec mušli podstoupit, řešil vždy spíše lstivosti než tělesnou silou: Postavou se podobal „zabíječům“, povahou hochům z tovární čtvrti.

Někdy, když byl v dobré náladě, rozdával ve třídě salám a konzervy. Mohl toho někdy z domova přinést, co chtěl. A ostatní toho využívali.

Když profesor procházel uličkou mezi lavicemi, podstrčili smluvení sousedé Tobiášovi pod jeho místo nepozorovaně smetí. Profesor došel k nic netušícímu chlapci a hned byl určen trest:

„Tobiáš opět nedbá na pořádek. Vysbírá o přestávce celou třídu.“

Na to hoši čekali. Nyní až do přestávky směli házet papíry na podlahu zcela beztrestně. Vždyť o čističe je postaráno! A za chvíli byla podlaha pokryta smetím. Schválně!

Ale protože se Tobiášovi nechtělo ohýbat – a k tomu ještě k takové potupné a zlomyslně přidělané práci, dal ji vykonat jiným hochům a zaplatil konzervami. A to bylo právě cílem těch, kteří byli příčinou jeho potrestání.

Tobiáš nebyl hrdinou.

Dal si raději líbit vydírání a platil za uklízení podlahy, i když ji sám neznečistil, jen aby se nemusel pouštět do hádek a snad i do zápasů, v nichž by nakonec musil prohrát.

Již dvakrát bylo na něho i svedeno, že rozbil ve třídě okno. Po každé zaplatil. Neměl síly se hájit. Ze spletitých sporů se uměl vykroutit, ale proti přímé ráně a přímému drzému slovu byl bezmocný . .

Ale jako snad každý bázlivý člověk, který je někým pronásledován, se pojednou vzchopí k zoufalému a zuřivému odporu proti svému pronásledovateli – tak i Tobiáš kteréhosi dne vzplanul záchvatem šíleného odporu proti všem násilníkům, otravujícím mu život ve škole.

Bylo to tehdy, když byl opět postižen nezaslouženým trestem vysbírat o přestávce podlahu. Profesor přidal ještě peprnou poznámku o vychování a neuvěřil Tobiášově tvrzení, „že on to neudělal“. A koutkem oka Tobiáš zahlédl úšklebky hochů, kteří se přičinili o jeho trest.

„Nic vám nedám a nic sbírat nebudu,“ rozkřikl se o přestávce na chlapce, nabízející se mu, že za odměnu třídu vyčistí.

Posměšně se chechtali, rozveseleni jeho nenadálým odporem.

„Ale budeš sbírat, hošánku, budeš sbírat,“ smál se vyzývavě Ruda Lorenc a vysypal před něj ze sáčku na podlahu spoustu drobně roztrhaných papírků. Trhal je schválně po celou hodinu matematiky.

Tobiášovi vyhrkly do očí slzy. Bezradně se díval na smetí. Ale v tu chvíli se vložil do záležitostí Petr. Dusil se roztrpčením.

„Hned to seber!“ vykřikl na Rudu.

„Chceš dostat zase nářez?“ opáčil výsměšně Ruda.

„Ničemo, přerazím ti ruce, když to nesebereš!“

Pak Ruda bez výstrahy udeřil Petra zespodu do brady.

Vzápětí však byl Petrem sražen k zemi a pak zatlačen do kouta mezi umyvadlo a koš na papíry.

Nedal Rudovi ani čas se vzpamatovat. Dlouho se již s nikým nerval, ale teď zapomněl na všechny řeči profesorů o chování studenta. V mysli mu vyvstávaly jen připomínky všeho, co špatného Ruda kdy udělal. A k nim se řadila i poslední Rudová ničemnost vůči Tobiášovi.

Jako rvavý, ničící uragán připadal hochům Petr se šíleným tempem svých ostrých ran. Dokazoval jim tím, jak nezaviněná byla tehdy ta jeho porážka v tělocvičné, když ho Ruda vyzval jako „Umrlčí maska“ k zápasu.

Ruda se nezmohl na více než na ochranu obličeje a na občasný a bezvýznamný výpad.

Nikdy nebyla třída svědkem tak důkladného výprasku jako dnes. Rudoví nohsledové si netroufali zakročit. Věděli, že ani Petr by nebyl sám.

Jediný Tobiáš výprasku nepřihlížel. S radostným zadostiučiněním sbíral po třídě smetí.

Petr odskočil od Rudy, až když se ozval varovný sykot hochů. Na chodbě se ozvaly profesorovy kroky.

Třída bleskurychle přijala obvyklou tvářnost a za tři vteřiny povstáním zdravila profesora, zdánlivě lhostejná, znuděná a klidná.

## *32 VZBOUŘENÍ*

Ale brzo po tom, kdy Petr vstoupil do junáckého oddílu, přestal vidět ve třídě to, co viděl až doposud. Začal žít novým, krásným a vzrušeným životem.

Ruda i s Kaňkou, Tobiáš a všichni ti ostatní hoši jako by ustoupili do mlhavého pozadí. Petr již neznal to nepříjemné, trpké přemýšlení. Vrátila se mu důvěra v sebe.

A tak se už zdálo, že je vyřazen ze všeho, co se ve třídě dělo.

A přece se znovu dostal do víru dalších událostí ve třídě.

Od doby, kdy Cyrin poškrábal zeď na chodbě hanlivými nápisy, směli hoši na chodbu jen v hlavních přestávkách. Přestávky malé musili strávit ve třídě. A aby při nich příliš nehlučeli, ustanovil třídní profesor Rudu Lorence jako dohlížitele na klid a pořádek.

Třídní dobře neviděl do poměrů ve třídě a domníval se, že Ruda Lorenc jako oblíbenec třídy bude k této dohližitelské úloze nejschopnější.

Ale to bylo to nejhorší, co se třídě mohlo stát. Rudová povaha, pánovitá a zhýčkané od hochů s měkkými páteřemi, se opět projevila.

Nechoval se k nim jako kamarád ke kamarádům. O přestávkách, v nichž měl dozor, procházel se na stupínku a nemilosrdně zapsal na tabuli každého, kdo mu nebyl po chuti. Bylo to nepoctivé a zahanbující. Zapsaní hoši škemrali, ponižovali se a prosili o smazání. Jiní se s ním hádali nebo seděli zase jako pěna, aby se mu zalíbili a on aby je opět smazal. Několika stránkové opisování bylo trestem, který třídní uděloval těm, kteří zůstali zapsáni na tabuli až do profesorova příchodu.

A Ruda nešetřil nikoho, ani své nejvěrnější nohsledy. Přijímal jejich prošení jako něco samozřejmého a očividně se těšil z jejich úzkosti. Jediný Kaňka, Rudův kamarád, mohl dělat o přestávce, co chtěl. Tomu nikdy nehrozilo nebezpečí, že by ho Ruda zapsal. Ruda si to nedovolil ani žertem, jak tak často dělával jiným. Ale Kaňka nevyužíval této Rudový milosti.

Třída se bouřila. Rudovo násilí bylo příliš zřejmé a nechutné.

Někteří hoši byli zastrašeni. Ale ti, kteří měli ještě trochu hrdosti v těle, prožívali pravá muka. I „zabíječi“ byli proti Rudovi slabí.

A pak o Jedné přestávce napsal Ruda na tabuli i Petra. Učinil to s výrazem naprosté lhostejnosti, aby se nemohlo říci, že má z toho radost nebo že to je osobní msta.

Šum ve třídě zmohutněl. Hoši upozorňovali Petra, že je zapsán. Bylo to právě před hodinou třídního profesora.

Petr zrudl a srdce měl až někde v krku. Nebyl si vědom ani nejmenší viny, pro kterou by mohl být zapsán.

Prudce povstal a výhružně se naklonil nad desku své lavice, šum utichl.

„Co jsem udělal?“ vykřikl ostře na Rudu.

„Nebav se zbytečně, nebo tě ještě podškrtnu,“ hrozil Ruda.

Vzadu u „zabíječů“ se ozval výsměšný chechtot.

„Chci vědět, co jsem udělal!“

„Mluvil jsi dozadu na Pažouta.“

„To je přece dovoleno.“

„Ale mluvil jsi nahlas.“

„Koukej to hned smazat,“ ozvalo se opět ze zadních lavic. „Počkej venku!“ – „Papírovej frajer se honí.“ – „Ten se vytahuje jako guma na klice –“.

Situace se stávala pro Rudu hrozivou. Začal kvapně psát na tabuli všechny hochy, kteří se pletli do jeho sporu s Petrem.

A když již byl sloupec zapsaných jmen neobvykle dlouhý, vstoupil do třídy znenadání třídní.

Zavládlo napjaté ticho; hned si povšiml seznamu na tabuli.

Teď už Ruda Lorenc nemohl odčinit své jednání. Nemohl zapsané hochy smazat před očima třídního. Odklidil se do své lavice.

„Ale – ale… Solnar už také začíná?“ pravil překvapeným hlasem třídní, když zrakem přelétl seznam jmen. Zadíval se tázavě na Petra.

Petr povstal. Mlčel. Nehájil se tou obvyklou otřepanou větou, „že on nic neudělal…“

Ale zato ostatní hoši nemlčeli a převzali Petrovu obhajobu.

„On, prosím, opravdu nic neudělal…“

„Mluvil jen docela potichu s Pažoutem.“

„Ukazoval jen Pažoutovi, kam až máme opakování z mluvnice.“

„Prosím. Lorenc má na Solnara zlost.“

„Ano – ano. Lorenc je nespravedlivý.“

Po této konečné větě se třídou rozlehla bouře souhlasu. Někdo do hluku hvízdal ostře na prsty.

Ruda Lorenc byl bledý. Třídní se tvářil velmi překvapeně; začalo mu svítat.

Horkokrevnější hoši rozčileně a nebojácně vykřikovali svá obvinění proti Rudovi. Jeho nohsledi je popírali a zlobně křičeli na odpůrce.

Nebylo možno se v tom vyznat.

„Ticho!“ vykřikl pak třídní. „Pro dnešek výjimečně promíjím všem zapsaným trest. Ztratili jsme z dnešní hodiny již mnoho času, než abychom zde mohli soudit, kdo byl zapsán spravedlivě a komu bylo ublíženo. Ale vrátíme se k dnešnímu případu v nejbližší době.“

Usedl ke stolu, hoši se uklidnili a vyučováni začalo.

## *33 VÝBOR TŘÍDY*

„Nerozumím vám ani trochu," pravil k hochům třídní na začátku příští hodiny. „Jsem vaším třídním a přece nevím, co se mezi vámi děje; vždyť vás vlastně ani neznám."

Hlas mu trochu ztrpkl, když pokračoval:

„Učím na ústavu dlouhou řadu let. Ale dříve nebyli hoši takoví jako nyní. Byli upřímnější. Se svými bývalými žáky jsme byli jako kamarádi. Tehdejší hoši se mne nevzdalovali a neměli přede mnou žádná tajemství."

Na okamžik ustal v řeči a ve třídě panovalo podivné napjaté ticho. Nikdo z hochů nevěděl, kam třídní míří. Pokračoval:

„Ale dnes nestojíte o přátelství třídního profesora. Byl jsem tři týdny nemocen a ani jeden z vás mě nepřišel navštívit. Potkám-li někoho z vás na ulici, předstíráte, že mě nevidíte. Zde ve škole, přiblížím-li se k vám o přestávce na chodbě, přerušíte svou řeč a rozejdete se. A přece nevěřím, že byste mluvili něco, co bych nesměl slyšet.

Není mou vinou, že vás neznám, že vám nerozumím. Ale – jak potom mám být vaším třídním, který má být vaším starším přítelem?"

Dusné, trapné ticho ve třídě nepolevilo. Stále nikdo nechápal účel jeho slov.

„Ale já musím vědět, co se mezi vámi děje," pravil pak třídní naléhavě. „Musím to vědět, aby byl prolomen led mezi mnou a vámi. A přicházím k vám dnes s rozhodnutím, které má napravit dosavadní stav."

Po těchto slovech třídní usedl, vzal do rukou zasedací pořádek, zběžně na něj pohlédl a pak zvolna pokračoval:

„Vyberte mezi sebou hocha, jehož máte nejraději. Musí to být takový chlapec, který požívá všeobecné důvěry. Tento hoch si pak nalezne sám ještě další dva kamarády ze třídy a s nimi utvoří třídní výbor, který mne bude informovat o všem, co se ve třídě děje, a co je v ní třeba. Před každým ustanovením bude tento výbor třídy dotázán na svůj názor.

A pak se již nestane případ – jako posledně s dozorem o přestávkách." Zřejmě narážel na nespravedlivé jednání Rudy Lorence.

„Koho tedy navrhujete za starostu třídy?" končil třídní svou řeč.

Třída se rozhlučela. Hoši na sebe pokřikovali svá mínění a pronášeli návrhy. Několikrát se ozvalo jméno Rudy Lorence. Ten jezdil očima po svých přívržencích. Bylo jich už méně než tehdy, když začínala škola.

„Ať se hlasuje," ozval se kdosi a třídní návrh přijal.

„Dobrá," pravil, „napište každý na lístek jméno hocha, jehož navrhujete jako starostu." Potom v rychlosti připravil malé lístky a Pavlis z první lavice je rozdal po třídě.

Šum vzrostl ještě víc. Hoši se dohadovali, koho mají zvolit. Někteří vtipkovali. Jiní nemluvili, ale byli již rozhodnuti, koho za starostu třídy zvolí.

Petr se rovněž dlouho nerozmýšlel. Na lístek napsal: Jiří Danner. Byl přesvědčen, že Danner by spravoval zájmy třídy docela dobře. Kromě toho nezapomněl, jak Jiří mu kdysi věnoval svoji důvěru tím, že mu ukázal, k čemu potřebuje krabičky od zápalek a jak tím posílil Petrovo sebevědomí.

Když byly od hochů sebrány složené lístky, zavolal třídní:

„Solnare a Lorenci, pojďte počítat hlasy." Byl to zjevný úmysl třídního smířit oba hochy při této společné práci.

Na tabuli byla do tří sloupců napsána jména všech hochů ve třídě. Ruda rozbaloval jednotlivé lístky a přečetl vždy nahlas na lístku napsané jméno Petr pak udělal k příslušnému jménu čárku.

Dělal svůj úkol lhostejně; Ruda byl zrudlý a rozechvěný. Něco se s nim dělo. Třídní si povšiml, jak se mu při rozbalováni lístků chvějí ruce.

Ano – Ruda byl rozechvěn na nejvyšší míru! Cítil, že je teď v sázce jeho výsostné místo ve třídě.

Petr mu byl od jistých událostí velkým soupeřem.

A přece musí být Ruda zvolen starostou! Nesnesl by, aby ho někdo předešel. A tím spíše to

nesmí být Petr!!

Čárky na tabuli se množí. Dva nebo tři hoši už mají dokonce po dvou čárkách – a teď právě přibyla Petrovi čárka třetí. Petr vede! Na straně u kamen se ozvalo nesmělé zatleskání. Třída je napjata a vzrušený hlasitý šepot není třídním okřikován.

Velner – Lorenc – Dvorecký. – Po přečtení tohoto posledního Jména se třída rozchechtala. Dvorecký byl jedním z nejobávanějších „zabíječů“. Který vtipálek ho navrhoval jako starostu třídy? To byl již předem ztracený hlas.

– Lorenc – Lorenc – Ruda Lorenc.

U všech všudy! Tři hlasy za sebou pro Rudu i jeho přátelé se ozývají. Petr píše poctivě k Rudovu Jménu na tabuli tři čárky. Silné, rovné a zřetelné – a je jich tam už celkem šesti tím Ruda převzal vedení. Veselým hlasem čte z lístků další jména.

## *34 NÁHODA ODKRYLA ŠPATNÝ ČIN*

„Kaňka, Benáček, Solnar, Korst, Lorenc, Dušek, Lorenc.“

Hoši už rozčilením mluví docela nahlas. Křičí na Petra, že překáží pohledu na tabuli. Petr se uhýbá až k dřevěnému pažení.

A Ruda čte další jména.

Hoši, jimž přibyla druhá čárka, jsou rozpačití a v duchu přemítají, kdo jsou dárci těch dvou hlasů. Na stole zbývají jen tři lístky. Lorenc – Strnad – Pacovský. Poslední dvě jména zanikla ve zvýšeném hluku, ale Petr je slyšel a připsal jim po čárce.

Ruda se tak stal starostou třídy. Osmnáct hlasů. Petr má devět hlasů. Kaňka čtyři. Ve třídě je čtyřicetpět hochů. Někteří mají po jedné nebo po dvou i třech čárkách, mnoho nedostalo hlas ani jeden.

Prořídlé řady Rudových nohsledů se rozjásaly. Rudovi obdivovatelé tleskali, obraceli se na sebe a pokřikovali na Rudu. Hrdě shlížel se stupínku na hlučící třídu – opět, Jako vždy, vítězný a obdivovaný.

A pak se něco stalo…

Na straně u kamen se v lavici utvořilo klubko hochů. Vzrušeně rozmlouvali. Pak se z chumlu zvedla nejistě se hlásící ruka a ostatní pravice vylétly s ní.

„Prosím!“ – „Prosím!“

„Prosím! Já jsem volil Pažouta, ale na tabuli nemá ani jednu čárku. Měl by přece mít aspoň tu jednu, tu mojí.“

„Slánský také ne,“ hlásí se ze strany u oken.

„Ale – to snad není možné,“ řekl třídní a přistoupil ke stolku, kde dosud ležely rozbalené lístky. „Nebo snad Solnar ve spěchu špatně zapisoval.“

„Dobře to zapisoval! My jsme se dívali,“ zaznělo výhružně z lavic od kamen.

Třídní si zapsal výsledky na papír a pak čárky smazal.

„Kaňko a Pavlasi, k tabuli! Přepočítáme hlasy.“

Kaňka četl opět jména z lístků. Pavlis znovu připisoval čárky a třídní se díval přes rameno Kaňkovi do lístků a rovněž sledoval, zda je čárka správně zapsána.

Bylo to úžasné a ohromující překvapení!

Výsledky teď byly nepochopitelně změněny. A podle těchto nových výsledků nebyl Ruda starostou třídy! Některým hochům přibyly čárky. A nejvíce Petrovi.

Ruda měl nyní pouze dvanáct hlasů, ale Petr šestnáct.

A Petr se stal starostou třídy.

Třídnímu naběhly žíly na čele. Tváře mu zrudly spravedlivým hněvem.

„Nějak podivně jste hlásil, Lorenci, jména. Nějak velmi, velmi podivně,“ řekl mrazivě.

Ruda byl bledý jako smrt.

Každý rozuměl tomu, co se stalo. Bylo to jasné. Ruda se bál porážky, a proto při prvním sčítání občas řekl své jméno na místě jména, jež bylo na lístku. Tím se obohacoval čárkami na úkor ostatních hochů a nejvíce na úkor Petra, jehož vítězství se obával především.

Byl to obyčejný podvod, jehož se dopustil ve snaze uchovat si vedoucí místo ve třídě. A jeho špatný čin byl odhalen jen tím, že hlásil své jméno – kromě na Petrovy lístky – také na jediný lístek Slánského a Pažouta…

Po skončené hodině odešel třídní s Rudou do sborovny. Ruda ovšem nikdy třídě nepověděl, co vše od třídního musil ve sborovně vyslechnout.

Vrátil se až po přestávce. V očích se mu leskly slzy. Hoši je dnes viděli u něho poprvé. Na mnohé to působilo otřásajícím dojmem. Ruda plakal!

Když kráčel kolem prvních lavic ke svému místu, tvářil se nepochopitelně hrdě a klidně, což bylo v divném souladu s jeho uslzenýma očima.

Byl hezký i s tím zvláštním výrazem ve tváři.

Ale jeho duše byla černá.

## *35 PETRŮV TŘÍDNÍ*

Petr byl tedy zvolen starostou třídy. Těšil ho nesmírně tento úspěch, ale když se zamyslil nad svou nenadálou funkcí, vstoupila mu do srdce nejistota. Nerozuměl jasně svému úkolu, nevěděl, co má dělat a kde začít.

Ale třídní ho brzy vysvobodil z trapných úvah. Druhý den po volbě si Petra zavolal a řekl mu:

„Solnare, zastavte se ve čtvrtek odpoledne po čtvrté hodině pro mne. Bydlím ve Sklářské ulici dvacet tři. Půjdeme spolu trochu ven a začneme pracovat pro třídu."

Petr se neohrabaně uklonil a v duchu viděl prázdné okénko na rozvrh hodin. Ano – na štěstí zítra odpoledne má volno, není schůzka v klubovně.

S pocitem jakési neurčité stísněnosti hleděl Petr vstříc příštím dnům. Nikdy se žádným profesorem nemluvil jinak a jinde než při vyučování ve škole, když byl vyvolán. A teď má jít k profesorovi do bytu a pak s ním dokonce na procházku a rozmlouvat s ním o třídě! To bylo přece jen trochu silné.

Petrův třídní požíval u své třídy opravdové úcty. Byl spravedlivě přísný, ale – v mluvě chlapců řečeno – „nebyl pes".

Mezi některými profesory a třídou panovalo zjevné nepřátelství. Trest stíhal trest a odpovědí na to byly urážlivé klukoviny, které hned zase byly příležitostí k trestům dalším.

Profesor byl terčem vtipů a vyzývavých prohřešků a on oplácel nenadálým ostrým zkoušením, různými tresty, sáhodlouhými úkoly a poznámkami do třídnice.

Ano – bylo to vyložené nepřátelství a Petrova třída jich vedla několik.

Bylo na hoších, aby první vyvěsili vlajku míru, ale nebylo mezi nimi shody. A profesor nemohl mír sám nabídnout, nechtěl-li se ještě více znemožnit.

Ale tohle vše u Petrova třídního nebylo. Ani on sice nebyl zrovna oblíben, ale ani největší vtipálkové třídy nenalezli na něm nic, co by jim bylo vodítkem pro nějaké zesměšnění.

Když hochům vykládal, stál zpříma vedle stolku a klidně hovořil. Nekymácel sebou jako profesor dějepisu, jemuž hoši přezdívali „kejvadlo".

Jejich třídní byl vždy pečlivě oblečen. Matematikář si vysloužil přezdívku „vetešník" jenom proto, že mu stále scházely knoflíky u kabátu a manžety měl spíchnuté zavíracími špendlíky. Profesorovi češtiny říkali „pan vrchní", protože nosil černého „motýlka" místo vázanky.

Nebylo mnoho zapotřebí, aby vážnost profesorů byla u hochů otřesena. Ale třídní odolával. A k tomu třídnímu, přísnému a uzavřenému, má Petr zítra jíti.

Bylo to pro něho vyznamenání, a přece mu to bylo nepříjemné.

Opravdu – Petr by k třídnímu nejraději nešel.

## *36 PETR SI VOLÍ SPOLUPRACOVNÍKY*

V den, kdy měl jít ke svému třídnímu, vybral si Petr ráno ve třídě dva hochy, s nimiž měl

utvořit výbor.

Byl už opravdu nejvyšší čas k tomuto výběru. Třída byla již netrpělivá, pro koho se Petr rozhodne. Někteří špatní hoši, kteří vždycky a ve všem viděli zase jen špatnost a podvod, říkali, že Petr by nejraději starostoval sám a do výboru že by nikoho dalšího nepřibral.

Ale nebyla to pravda. Petr každou volnou chvíli myslil, koho si má do výboru přibrat a zkoumal všechny okolnosti.

Chlapci s mužnějším jednáním předstírali, že je jim lhostejno, pro koho se Petr rozhodne. Ale dost hochů se Petrovi vnucovalo, stále mu podlézali, ba i docela otevřeně ho žádali o zvolení do třídního výboru.

Motejl, ten prohnaný chlubil a lhář, byl celý rozčertěný nad Petrovým úspěchem. Při volbě starosty výboru dostal sice jeden hlas, ale celá třída věděla, že tento jediný hlas přišel od něho. Skutečně, Motejl dal hlas sám sobě. Sojka a Mikulík ho viděli, když při hlasování psal na svůj lístek své jméno!

Teď Motejl dělal tajemný obličej a lišácky říkal, že ví, proč byl Petr zvolen… Chtěl tím docílit, aby si hoši myslili, že Petrovo zvolení bylo dosaženo rovněž nepoctivě jako Rudovo. Tím měl být zeslaben obdiv hochů pro Petra jako starostu třídy.

Když se tento úmysl Motejlovi nezdařil, začal alespoň o sobě rozšiřovat zprávy, že zvítězil v plaveckých závodech dorostu lodařského klubu. Ale ani to mu nevěřil nikdo kromě Dejmla.

V přestávce mezi devátou a desátou hodinou („dávání pozor“ bylo už zrušeno) odebral se Petr do zadních lavic, obývaných „zabíječi“.

Většina jich seděla na deskách lavic. Někteří stáli a házeli nožem do podlahy a soutěžili, komu se lépe a s větším počtem přemetu nůž zabodne.

Petr položil Dvoreckému ruku na rameno a řekl:

„Chceš, Dvorecký, vstoupit do našeho třídního výboru?“

Dvorecký se na Petra překvapeně a nedůvěřivě podíval. Ostatní „zabíječi“ vypuklí svým sebevědomým, urážlivým smíchem silných chlapců, za který Jim nikdo nikdy nemohl nic udělat.

Dvorecký do třídního výboru! To je přece dobrý vtip. Nejdivočejší ze všech „zabíječů“ bude účasten na řízení třídy! Začaly padat rezavé poznámky:

„To abys s námi, Dvorecký, už ani nemluvil…“

„Máme ti přenést učení do první lavice?“

„Poklona uctivá, milostpane vejbor…“

Petr trochu zrudl. Nebyl zvyklý, aby sám dával někomu nějaké vyznamenání nebo aby mohl o někom rozhodovat. A teď tady z jeho vůle – měli dostat dva rovnoprávní hoši čestné funkce, na které číhala celá třída.

Ačkoli požádal Dvoreckého téměř pokorně o vstup do výboru, připadal si přitom pořád ještě hrozně nafoukaný. Neuměl v takových úlohách dobře chodit. Měl strach, aby mu někdo neřekl, že je pyšný.

Dvorecký shodil s lavice hocha, který měl nejostřejší poznámky a vyhrkl na Petra:

„Myslíš to vážně? A kdo bude ten třetí?“

„Kaňka,“ řekl Petr.

Dvorecký se nepřirozeně zasmál: „No tak to si teda plácnem,“ zabouřil a podával Petrovi svoji medvědí tlapu.

Jediný upřímný kamarád Rudy Lorence, Kaňka, byl právě nablízku a zaslechl své jméno. Petr mu oznámil svůj úmysl a Kaňka důstojně a bez jakéhokoli vtipu členství v třídním výboru přijal.

Proti Kaňkovi nenamítala třída kromě Motejla celkem nic. Nemohla však pochopit, proč Petr přijal do výboru Dvoreckého, toho hrubce a násilníka z řad „zabíječů“.

Ale Petr věděl dobře, co dělá.

## *37 ČINNOST TŘÍDNÍHO VÝBORU*

Petrovi dalo velikou práci, než zmáčkl knoflík zvonku u bytu třídního. „Ale když se ozvalo zvonění, nedalo se již utéct ode dveří.

Přišla mu otevřít profesorova paní a než zmatený mohl vysvětlit účel své návštěvy, zvala ho vlídně dál.

Zavedla ho po domácku do kuchyně a třídní byl k němu rovněž tak ohleduplný, že ho kamarádsky oslovil dříve, než by se Petr zalkl trapným tichem.

„Hleďme, tu ho máme, starostu naší třídy. Zatím si sedněte, hned budu hotov."

Paní nabídla Petrovi židli a on zmateně řekl něco, na co si pak už nikdy nepamatoval.

„Nu, a máte už vybrané druhé dva chlapce do výboru?" ptal se třídní vlídně a otvíral přitom skříň.

„Ano, Dvoreckého a Kaňku." Petr se celým tělem otáčí za třídním a s široce otevřenýma očima ho pozoruje. Tady je, prosím, jeho třídní, ve škole vzbuzující málem hrůzu – a zde po domácku oblečený, vlídný a sdílný.

„Kaňka nemá ve třídě nepřítele a Dvorecký ovládne a utiší všechny „zabíječe", když bude v třídním výboru."

„Kdo jsou ti zabíječi"? zděsil se profesor.

Petr ochotně vysvětluje. Zapomněl, že třídní nemůže vědět, jak si hoši přezdívají. Ted už hovoří jasně a zvolna.

„Je to odvážná kombinace," usmál se třídní, ale zdaří-li se, budete mít vyhráno."

Paní zatím postavila před uklidněného Petra hrnek kávy.

Hrníček je trochu prasklý. Káva Petrovi chutná, doma mají také dobrou, ale s jinou příchutí. Je to zvláštní, v každé domácnosti mají kávu s jinou příchuti…

Na rohu stolu vidi Petr profesorův zápisník se známkami. Ta knížka, která ve škole vzbuzuje takovou stísněnost zde leží vedle šití… Petr vše roztržitě pozoruje a domácí prostředí ho uklidňuje.

Pak vyšli s profesorem ven.

Mluvili o všem, co se ve třídě děje. Petr neudával. Nepronesl jména ani jednoho z hochů a třídní respektoval Petrovu mlčenlivost. Petr promluvil o bolestech třídy.

A jejich rozmluva měla pro třídu veliký význam, právě tak jako ustanovení třídního výboru.

Tak byl třeba pozměněn školní rozvrh, který až dosud způsoboval, že v některých dnech se nahromadilo tolik úkolů a učení na druhý den, že poctivě učící se hoch byl s tím stěží hotov do pozdního večera.

Odvoláno bylo také nařízení o sbírání smetí z celé třídy, na které hoši tak hřešili proti Tobiášovi.

Dvorecký od svého zvolení do výboru držel „zabíječe" na uzdě a sám se jim stal příkladem. Vždyť byl člen výboru!

I „zabíječi" se cítili povzneseni, že jeden z členů výboru je z jejich řad a snažili se důstojně chovat. Někdy ovšem musily pěsti Dvoreckého trochu promluvit, ale proti dřívějšku stávalo se to již zřídka kdy.

Násilí a hrubost mizely ze třídy.

Petr se dobře osvědčil na svém vedoucím místě. Hoši to skrytě i veřejně uznávali.

## *38 PETR SLIBUJE NA SVOU ČEST*

Pak nadešel měsíc červen. Vlahé, tiché noci byly naplněny vůní sena z dalekých luk a mírný větřík zanášel vůni těch kouzelných nocí do ztichlého města.

V mokřinách za městem zpíval žabí rod. V podlesí tančila zelená světýlka svatojanských mušek. Cvrčkové zvonili z prohřátých mezí. V trávě byl stálý bzukot.

červnové noci byly naplněny podivným a tajemným vzruchem a Petr to vnímal všemi smysly.

Ani jednu noc ze soboty na neděli nestrávili hoši z junáckého oddílu doma. Sotva si v sobotu odpoledne odbyli své úkoly, už spěchali do klubovny, oblečeni ve svůj hezký kroj. A odtud pak společně vyrazili daleko do luk a lesů, k vodě, kde přespali pod stany, aby se dočkali slunečního rána.

V tu dobu počal Sali připravovat Petra k junáckému slibu.

Petr miloval západy slunce a Sali to věděl. Dlouho se vydržel dívat do červeného nebe, zpola

oslepen a uspán hrou světel.

A právě proto, že to Sali věděl, vybral jeden z těch tichých červnových podvečerů, aby Petr složil svůj junácký slib.

Bylo to na jedné ze sobotních výprav. Sali dal pokyny ostatním hochům, jak mají být postaveny stany, a kde má být připraven táborový oheň. Potom zavolal na Petra.

Šli sami dva od tábořiště lesní pěšinou, šli tiše a nemluvili. Hluk a veselé pískání pracujících hochů slábly.

Chvílemi byla cesta žíhána červenými jazyky sluneční záře, zabíhající sem mezi stromy. Vřes voněl.

Zelený brouk běžel přes cestu.

Zastavil se a znovu se rozběhl.

Někde daleko křičela sojka.

Pak se sluneční záře stala ostřejší a její pruhy přes cestu byly širší a širší. Došli na konec lesa a shlíželi z návrší do kraje.

Zdálo se, že všechno hoří. Celý kraj byl zalit večerními červánky. V červeném světle viděli široké lány země, louky a pole, i kopce, skály a lesy. Mezi tím se bělaly maličké vesničky, sotva viditelné ve fialových stínech. Uprostřed luk svítily malé rybníčky jako rozžhavené zlato.

Větřík se utišil. Bylo hluboké, velebné ticho. Červeň na západě ztemněla, mraky zfialověly.

„Řekni mně upřímně,“pravil pak Sali Petrovi, „zda můžeš o sobě říci, že jsi byl vždy pořádný a čestný hoch? Zda jsi neudělal nikdy nic takového, zač by ses musil stydět a co by bylo nehodno hocha-junáka?“

V Petrovi po těch divných slovech Saliho hrklo. Díval se do červené, oslňující desky zapadajícího slunce a byl záři tak oslepen, že skoro ani neviděl, když oči odvrátil.

Ale nepotřeboval v tu chvíli vidět. Byl dokonce rád, že nevidí ani Salimu do jeho zkoumavých očí:

„Nemusím o tom ani mnoho přemýšlet,“ řekl stísněně a zarděl se. „Myslím, že jsem takový nebyl. A choval jsem v sobě hodně zášti.“ Myslil na Rudu Lorence.

Pak začal Sali mluvit o slibu a o všem, co s ním souviselo. Nehovořil dlouze, ale každé slovo bylo výstižné a jako do kamene tesané.

Požár na západě dohasínal. Do kraje se vkrádalo šero, obzor mizel v modravých mlhách.

Vraceli se, oba mlčící, přes ztemnělý les.

A tam dole u táborového ohně složil potom Petr svůj junácký slib, „na svou čest,“ jak dovedl nejlépe.

Pronesl zvolna, závazně a hrdě těch několik vět, po jejichž vyřčeni stává se každý hoch duševně krásným a obdivuhodným občanem své vlasti, jestliže je dodržuje…

## *39 VÍTĚZSTVÍ*

Přišlo to všechno tak pomalu, tak nenápadně a tiše, že si toho Petr ani nevšiml. Snad to bylo proto, že to nepřišlo všechno najednou.

A ještě ve chvíli, když už bylo ve třídě plno chlapců kolem něho, Petr stále nic neviděl. Byl slepý k těm věcem, jichž dovedl Ruda Lorenc tak využívat a tak si s nimi zahrávat.

Ano, Petr měl již přátelství a obdiv celé třídy!

Hoši věděli, že Petr zachránil svou mlčenlivostí svého nepřítele Rudu Lorence před rozzlobeným třídním a dovedli to ocenit.

A pak tu byl jeho vítězný běh „Napříč městem“, jenž způsobil, že hoši obdivovali Petra jako sportovce.

Vděčili mu i za to, co pro ně udělal ve třídním výboru. Byli si také vědomi, že on jediný z nich se poctivě zachoval k zemřelému Lancovi.

Petr byl chlapcem-kavalírem a udivoval všechny hochy svým přímým, kamarádským chováním. Jaký div, že hoši po všech těch událostech počali Petra obdivovat a vzhlíželi k němu tak jako kdysi k Rudoví Lorencovi.

Ale to všechno se Petr dozvěděl a uvědomil si svůj úspěch teprve na sklonku školního roku, když psali poslední slohový úkol.

„Až dosud jste měli velmi lehké náměty k slohovým úkolům," pravil profesor češtiny. „Psali jste slohové úkoly jen o jaru, o minulých prázdninách nebo o vánocích. Dnes bude úkol poněkud těžší: budete psát o některém ze svých spolužáků. Vyberte si každý, koho chcete, a pište o něm své názory, dokonale popište, jaký ten hoch je."

Pak Rybin rozdal sešity a hoši se pustili do. psaní.

Zprvu bylo slyšet šuškání, sousedi se dohadovali, kdo o kom bude psát, a dorozumívali se posunky s hochy z prvních lavic. Pak nastalo ticho…

Profesor procházel lavicemi.

Okny sem doléhal vzdálený hukot.

Někde vzadu drnčelo chvějící se pero, zabodnuté do lavice.

V první lavici u dveří se hoši šeptem přeli o hranice svých míst.

Od kamen zněl tlumený smích.

Někdo zakašlal a násadka upadla na podlahu.

Potom čas povolený k psaní minul. Sešity putovaly ke kraji lavic a Rybin je pak sebral svým mistrným hmatem tak, že bral sešity současně z obou stran uličky.

Profesor zběžně nahlédl do sešitů, které namátkou vybral. Pak, ale prohlížel rychleji, se zájmem – a nakonec dal jednu z úloh přečísti Krulišovi. Nahlas…!

Kruliš zajíkavě četl:

„O mém spolužáku. Slohový úkol. – Starostou naší třídy jest Petr Solnar. Má mnoho kamarádů „ve třídě, každý s ním rád mluví. S nikým nemá nikdy mrzutosti, snad jenom s Lorencem. Ale za ty Solnar nemůže. Nikoho se nebojí, ale sám nikdy nezačíná. Jednou mohl žalovat na svého nepřítele, ale neudělal to. Dobyl první místo v běhu „Napříč městem". Řídí dobře třídní výbor. Je nás ve třídě čtyřicetpět, ale Solnar je jistě nejlepší."

Když Kruliš dočetl, třída tleskala a Petr byl rudý jako rak.

Profesor se usmíval a pravil: „Již v několika dnešních úlohách jsem viděl, že je psáno o Solnarovi. Zdá se, že Solnara má ráda opravdu celá třída."

A nemýlil se. Třída stála nadšeně při Petrovi.

Jako kdysi Ruda teď opanoval pole Petr. Ale opanoval je poctivějším a mužnějším způsobem než Ruda.

Ten si většinu přízně získal tím, co mu bylo vrozeno a co mu tedy nedalo žádnou práci.

Petr však v sobě všechny ty vlastnosti, pro které byl obdivován, dříve neměl – a musel je pracně teprve získávat. Silou své vůle přetvořil sám sebe.

A zvítězil nad Rudou v boji o prvé místo ve třídě.. .

## *40 CESTA K OBZORU*

Čas v Petrově třídě běží. Den za dnem ubíhá, list za listem z učebnic je probírán a prázdniny za prázdninami míjejí.

A každým tím dnem a každým tím listem a prázdninami se hoši blíží ke konci svého chlapectví.

Projdou všemi ročníky své školy rychleji nebo pomaleji – a s jejich odchodem zmizí ze školy ovzduší, které je v každé třídě jiné a vytváří se od prvního až do posledního roku.

Zmizí tradice Jejich třídy, zmizí všechny veselé i smutné příběhy, které se za tu řadu let ve třídě přihodily.

Vymřou zvyky třídy, přezdívky profesorů budou zapomenuty, případ Petra a Rudy bude patřit minulosti

A až se Jednoho nového roku v září rozvoní třída tím obvyklým poprázdninovým zápachem naolejovaných podlah a načerněných tabulí, zasednou do téže třídy, kde tolik bylo prožito, noví, jiní hoši, zase špatní i dobří.

Budou prohlížet odřené lavice po svých předchůdcích. Udiví je deska s vyrytou železnicí.

Budou obdivovat kresbu indiána, kterého kdysi Rudoví namaloval jeho nejvěrnější nohsled.

Budou číst bez vzrušení na Jiné lavici jméno Věnceslava Lance – i s podivnou statistikou a s poznámkou: „Pavlas je mně dlužen 2 housky…“

Ze všeho bude mluvit tajemná řeč o příhodách prchlého a bouřlivého chlapectví, ale noví hoši nemohou té řeči rozumět. Pro ně zde teprve začíná nová řada nových příběhů.

A zatím co se tam ve staré třídě s jiným obsazením začnou rozmotávat nitky nových událostí, hoši Petrovy třídy půjdou do života a vyspějí v muže. V silné i slabé, v poctivé i nepoctivě. Jejich jednání nebude už chlapecké, ale přesto bude mít pečeť toho, jací byli ve svých chlapeckých letech.

Ruda Lorenc se svou hezkou tváři bude mít ulehčený život. On si zase podmaní nepřemýšlející a podle cizí písně tančící lidi, kteří se stanou jeho novými nohsledy.

„Zabíječe“ studie neuhladí, ale Dvoreckého neopustí již nikdy smysl pro odpovědnost.

Lanc je mrtev.

Oldřich Tobiáš se pravděpodobně stane nástupcem svého otce. Bude zatrpklý a v jednání s podřízenými zlý a tyranský. Tak vykrystalizuje jeho povaha v chlapeckých letech utlačovaná násilnými bouřliváky.

Z některých hochů se stanou slavní a užiteční muži, jiní svůj život prožijí bezúspěšně a prázdně. Stanou se průměrnými, bezvýznamnými lidmi.

Viktor převezme v junáckém oddílu vůdcování za Saliho. Zasvětí svá mladá léta službě hochům, bude jim do srdce vštěpovat všechno to krásné a čisté jako jeho předchůdce.

S Petrem se Viktor nerozejde. Upřímné kamarádství těchto dvou chlapců se utuží v ušlechtilé přátelství mužů.

A Petr? Jeho život bude jedinou řadou krásných a užitečných činů, ale bude i bohatý na leckterou bolest, kterou mu způsobí každá špatnost jiných lidí. Zřídkakdy bude pochopen jeho plamenný smysl pro spravedlnost, čest a přímost.

Ale přesto se nezměnil. Půjde dále svou cestou, ať pochopen nebo nechápán, protože jeho konání se nebude řídit názory nízkých a průměrných lidí, s nimiž se potká ve svém životě. Petr se bude řídit jen svým svědomím. A to svědomí mu bude říkat:

„Buď čestný a nesmlouvavý. Bud spravedlivý a dobrý, poctivý a přímý. Buď mužem!“